

هۆنراوە

زایەڵە زیندان

فەرهاد محەممەد مستەفا

چاپی یەکەم

١٤٣٨ هـ ٢٠١٧

زایدلدى زېندان

هۆنراۋى
فەرھاد محمدەد مستەفا

چاپى يەككەم

ز ۲۰۱۷

ك ۱۴۳۸

ناسنامه‌ی کتیب

ناوی کتیب: زایه‌له‌ی زیندان

بابه‌ت : هونراوه

نووسینی : فرهاد محمد مصطفی

چاپ : چاپی یه‌که‌م ۲۰۱۷

شوئنی چاپ : چاپخانه‌ی روزه‌لات - هه‌ولیر

له به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی کتیبخانه گشتیه‌کان

ژماره‌ی سپاردنی (۴۶۴) ی سالی (۲۰۱۷) ی پینراوه

پیشکش : ۛ

- پۇخى دايىك و باوكى خوشه ويستم كه ئىستا لىزىر
رەخمەتى خۇاى بە بەزەيى لىنىو گۇردان .
- ھەموو براو خوشكىكى باوەردارم كه لىھەر ووتەيەك
واتايەكى باش وەردەگرن تا لىبەرچاۋ پوونىەكا شەۋە
زەنگى تەمەنيان بېرن .
- ئەۋكەسانەى تا ئىستا لىزىندانى گوناھو سەرىپچى دا
ماون و ھەز بەرزگار بوون دەكەن .

بسم الله الرحمن الرحيم
پیشہ کی

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونسغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله -
اما بعد :

سہرمٹای ہر کاریک لہبیرؤکہیہ کہوہ دمست پی دہکات بہ نام
بہ قہد بوونی بیرؤکہو بہرنامہ کہ پیش نہنجامدانی کارمکہ، دلسوزی
تیدا گرنکہ، چونکہ بابای زیر زیان و ہک دم ریایہ کی پر مہترسی سہیر
دہکات و بہرنامہ دادہ پڑتت بؤ چونیہتی گہیاندنی کشتی تہمہنی بہ
کہناریکی نارامی دم ریایا ناوچہ کہ، ہہ لبست کہنارایا ناوارامیش زورن
کہ چہندین جہر دہی دووی و درندہی چواری لہ بؤسہدا خویان بؤ
نہم نادہمیزادہ لہمہ ٹاس داناوہ، ہہرومکو خوی زانا دمفہرمووی :

﴿وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللّٰهِ نَصِيرًا﴾ ﴿١٥﴾ النساء : ٤٥

واتہ : خودا زانایہ بہ دوزمنہ کانتان، ہہر نہویش بہسہ کہ
پالپشت و سہر خہرتان بیت بہسہریاندا .

کہواتہ شازمزی بہدموروبہر پیویستہ تا بتوانی بہبہرچاو پرونی
ہہنگاو ہہلینی، نہگینا لہکاتیکدا کہتؤ بؤ راوکردنی چاکہ بہم خاکہدا
دمرؤی و گوزمردمکہی، لہلایہ کہوہ دمبیتہ نیچرو راودمکری !

لہہموو دوزمنہ کانش درندہتر شہیتانہ کہچاوی بریومتہ
بہنرخترین شتی تؤ کہ باومرہکہتہو تا مردن لہہموو دمرفمت و
ہہلکدا سوود لہبی ناگای و سہرقالی تؤ ورمدمگریت تا ہیرشی کت و
پری بہینیتہ سہرت، ہہرومکو پیغہمبہری دلسوز (صلی اللہ علیہ وسلم)
فہرموویہتی : {الشيطان ذنب الإنسان} رواہ احمد فی المسند (۲۲۳/۵ و ۲۴۳)
وابو نعیم فی الحلیۃ (۲/۲۴۷). واتہ : شہیتان گورگی نادہمیزادہ .

همروهك شوپن كه مته كانيشي همروا فير كردوو ه كه لمهر هه ئيكدا
دمرفعت وهرگرن بو هيرقي كردنه سهر موسلمانان، همروهكو
دمفرمووي: ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُوا عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ
فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً﴾ النساء ۱۰۲

بەكورتى كەمىك لەۋەى لەبىرم ماىە

ئەمە مەشتىكە، لەخمەرمانى عومرم
لەكاتى زىندانىمدا، بىەواقع پوويدايە

چىرۆكە، پۆمان، بەھەر ناۋىكە
گرنگە بۆتۇ، چەند وانەى تىدايە

كەمن بەھرەمەندبووم، لەم زىنە تالە
تەجروبە شەكرە، بۆ شىرىنى چايە

بەتەقىدىرى خۇدا، شەۋىك ھاتەمە دەر
زىستانە، مانگى يەك، كەمىك سەرمایە

چوومە دوكانىك، لەبەرى ئەۋبەر
ھەم دراوسىمانە، ھەم ۋەك بىرايە

(۱۲) شەۋالە، بىستى كۆچىە (*)
ھەۋرە، غەمبارم، تارىكى شەۋمايە

دوای نیو کاتزمیر، لهوئ هاتمهدمر
بی ئاگا لهوئی، بۆسه دانرایه

بیستم کهسی، بانگ نهکا دیاربوو
ههوالی کهسیکی، نازیزی هیئایه

ههوالدمر بهجۆری، دلی خووش کردم
وام زانی ئیستا، دمرگای والایه

لهناکاو لولهی، چهک خرا سهرسهرم
دووسهیارمش لهوئ، چهکداری تیدایه

ههر زوو دوو لهوان، لهپپر، تاویاندام
سهر بهرمو گاعی، دهستم سورایه

به (امن یجیب) پرووم کرده خودا
به ئیشارمتی گوترا، خوا لهگهئایه

سهیاره دهممی کرد، بهکسهر کوژاوه
کوژاوه دهئیی چهند سائه وهستایه

ناچار خرامهئو، سهیارمیهکی دیکه
تا وهستا لهژیر، تارمایی بینایه

خىرامە ژوورېكى، تارىك و تەنھا
بەدەنگى زانىم، كەسى لىگەلمايە

كە پۇز بۆۋە، بىنىم گەنجىكە
ئەشكەنجە دراومو، سىست ھەلگەرايە

پىرسىياريكى ھەبوو، بەسەد جۆر دەيىكرد
مەبەستى ئەومبوو، ئومىدمايە ؟

سى شەوو دوو پۇز، ھەروا مامەو
كەسىم نەبىنى و كەس بەلام نايە

لە پۇزى جومە، بىردرامە تەقىق
وا سەداي بانگ و ووتارى مەلايە

بۆ دارو كىبىل، پىشتيان پرووت كىردم
دەست لەدواومو چاوم بەسترايە

وئىراي ئەشكەنجەو، فشارو ھەرشە
وئىردى سەرزارم توحىدى (الله) يە

ھىنرامەو ژوورەكەم، بىنىم ھاوپىكەم
بەتەرس و پەروش و لەچاومەيمايە

پوونىكى ژوورمىكەم، تەنھا گۈلۈپىك بىو
پىكرىنى تەنھا، لەدەستى جەرمىدايە

لەكاتى. ژەمەكان، بە ئەنقەست دىكوزاندا
دەمانووت پىيىكە، دىووت كارمىبا نەمىايە

ناچار بەگۈلۈپى، سەعاتى دەستى
خواردنىكىمان دەخوارد كە پىيمان دراىيە

لەدوا چەند پۇژى، لەكاتى شەوئ
بىردىرامە لىقى چار، چارەم پىگىايە

بەتەنھا نەبىووم، براىيەكى تىرىش بىو
سەيارە لايىداو لەسەر خۇلە تايە

ئەويان بىردە خوار، پاشان ووتيانە من
شاىيەتى بىننەو دەرەتت نەمىايە

پاشان بىردىميانە، ژوورپىكى يەك مەتىرى
دىوار بەخوئىنەو زۇر نىاو نوسرايىنە

لەپۇژى چوارچار، سەر ئاومان ھەبىو
چى بىكەين چوارەم چار لىدانى تىدايە

زايىلىمى زىندان

كە خوارىن دەھات، بەزىستانى سارد
پىيان نەدەدام، تا سارد نەبوايە

لەم زوورەشم دەيىنەم، ھاورپىيەكم ھەيە
جالجالۆكەيەكمو بەدىوار نووسايە

زىاتر لەدوو ھەفتەبوو، ھىچ جولەيەكى نەبوو
كاتى كە ھووم ئى ئەكرد، دەجولائىم ماينە

پەرورەدگارى مەزىنەم، بەم مەخلوقەى لەگەلم
وانەى ئارامى زۆرى، بەمنى ھەزار بەخشايە

لەدواى (۲۲) پۆزى وا، لەم شوپىنەى كەمە ھىوا
نەپارەيش كەلام بوو، ھەمووى لىم وەرگىرايە

پاشان بىردراينە بەردەم، سەلىبى نەھمەر
كەبۆ بىننىنەمان، ھەولپىكى زۆريان داينە

ووتيان بى شەك بزانن، لىرە دەتان گوازانەو
بۆھەر شوپىنەك بتان بەن ئىيمە ھەوالمان لاينە

بەلى دواى چەند پۆزان، بۆ ئاگرى بىردراين
ووتيان نەوھاتىن ئەشىمان ھىيانە

بەلگە قورئانىك كە كورد ئى سەندىن
سەلىب بوۋى ھىنايىن، ھەزلى خۇدايە

زىندانى ئاكرى، زۆر بەناوبانگ بوو
كەھەم بوو شىۋازى، ئەشكەن جەھى تىايە

ناخۇستىرىن شوۋىن، كە ئىمە تىيداين
ژوورېكە بەدووكەل پەش ھەلگەپرايە

پەن جەھەمى شىكاو بو سەققى تەقىو
لەس بوو دۆپە ھەل ھەم لاو بەيە

پىشتر سەرنابو بوو، كىرا بو بەزىندان
بەلگە گۆرېكە ھەزىندووى تى كرايە

زىندووەكان ئىمەين، بېگانە ھە نامۆين
لەشكەرى خۇمان شوۋىنمان نەمايە

لەم ژوورە ئىمەش، بەتەن ھە نەبووين
لەناو پەلگەنمان مەشكەكانى تىايە

تەن ھە دل خۇش بووين، بەپەرە سىلكەكان
كاتى دىيانكەرد زىكرى ئەم خۇايە

لەم (۲۲) پۇۋى، ئەم ئىنە تالە
لىدان و بى پۇۋى زۇرمان بى كرايە

ئىنجا بۇ ھەلىقەر، گەر ئىنرايىنە
كەنە سىنەكە دەرگىلى والايە

ئەمى نەمان بوو، خەونى ھەموان بوو
بە ھاۋىن بەفرو بەزىستان چايە

بەسكى بىر سىمان، دەلەرزىن لەسەرمەن
مەگەر لەخەونا تىرخوارىن بويناپە

زەم بۇ ئەم زەم، چاۋمى ھەمەردەم
بەلكو زەمىكىيان خوارىن زۇر بوياپە

لەدۋا تىپەر بوۋى، (۸) مانگ زەبوۋى
بىرداينە لاي كەسى كە ھاكىم قەزاپە

ئىنجا ھاتىنە خوارى، بۇ قەمى پىنجى
لەۋى بىر سىتەيمان تا راددىكە شكاپە

(۹) مانگ ئىنفرادى، تەۋاۋ لەخوا بەزىادى
ئىمە لەناۋ گۇرۋى بوۋىن، ئىستا تۈزىك والايە

مواجهه مان هه بوو، بهس لهدواى خپه لك بوو
دمبوو لهدواى (5) خولهك خواحافيزت كړدايه

بهكارتوون و بهجلد، مزگه وتم دروست دمكرد
ههروا سمعاتى دارى كه بهتوتى ناسرايه

ومرزشمان نه منجم نهدل، تا گوشت نيسك بهرنه دا
بپروادارى بهه ييزش خوشه ويستى خودايه

لهپاشى سيژده جهلسه، مانگى يهك پوژى سيژده
لهلايهن حاكم رفوف، حوكمان هه تا هه تا يه

بردرايين له بو محمتته، كهوتينه دهستى شورته
كه رچى حوكمان قورس بوو، جيكمه تي زورى تيايه

محمتته زور جياواز بوو، نارامى زورى تيا بوو
بو نهو هه موو ساله، پشتمان به خوا به ستايه

كي تا بهمان دمخويند هوو، به خودا دمچوويند هوو
له نوويزى به كومه ليش، دل له نارامى دايه

پوژكيان بانگيان كردم، لهدواوه دهستيان بهستم
كه بر دميانه دمر هوو، چى ببينم خودايه

دايك و بلاوى غمريېم، هاتونښه بؤ بېښنېم.
دانيشتون بهكساسى و پښتيان ښه ديوار ډايه.

به پيشاندا منيان برد، نه وانيش حېه سابوون.
رؤحم هر لاشميه خواى مهن نه يكي شايه.

بردميانه نيو بينايهك، له گلم بوو حيمايهك
لهاكاو ليم پمدا بوو، كهسى وهك نه زديهايه.

پرچ زمردى چاوشينه، سهلكه ستورى پرقينه
بالا بهرزي فاشرين، سهركه لاهم به لايه.

گرتمى زور بهتوندى، منى له نهرزي كوتى
گوفتارى ئينگليزي يه روفتارى وهك عزايه.

له سهر كورسيه كى دانام، همدوو دستيشى به ستام
سهرم كرد دووانى تر، دانيشتوونه لهو لايه.

دواى سمعاتى سين وجيم، همدوك ئيبليسى رهميم
بزرېوون و رويشتن، نهم زانى هيشتا مايه.

بؤ محمته هينرامه وه، له ناو خيالدا مامه وه
همربؤ سبهى ئيواري، بينيم سهاره وه ستايه.

شهوه نازانم لهکوئیم، نازانم چی دیته ریښم
چارمنوسم نادیاره و تنهها خوا پیی زانایه

جلهکانیان لی سهندم، پانکهی سهریان پیکردم
داوای جلم کرد ووتیان خو ئیستا نهسهرمایه

تا بهیانای و امامهوه، لهخوا دمپارامهوه
خوایه کهتو کردگاری، سکالام بولات هیئایه

دیسان بۆسهری بردرام، بۆ بهردهم ههمان زهلام
ووتی هاوکارمان نهبی، چی خراپه لهپیتایه

له ئاودهست بهندیان کردم، سزای سهریان توندکردم
دوو جاری تر لهم شوینه ته حقیقم لهگهل کرایه

دیسان هر بۆ محمته، هاتینهوه سهر تهخته
تهخته بۆ بهندی ماله، وهک گوړی تالت وایه

دووسالمان وا تیپهپرکرد، لهوئ ژبانمان بهسهر برد
زور روداوو بهسهرهات، لهم ماوه رویاندایه

بهندیهکان ومکو یهک نین، یهک بابمت و یهک پهنګ نین
بهوینهی گیوا دارمکان، چهشنی زوریان تیدایه

زابلدى زىندان

ھەندىكىيان دېگى پەقەن، بى خىرى دەروون پەشەن
بۇ خۇدى خۇيان زەرو، زۆرگەسيان ئەزىتە دايە

ھەندىكىش گەوھەردارن، ناخ پاكى ھەلەدارن
ھەر لەگۇرانكاريدان، ئومىدى خىريان تىايە

كەسانىك بى تاوانەن، بە زولم لەزىندانن
بەم شىوہ پارىزراون، لەبەئى ئەم دونىايە

چەشنىكىش تاوانكارن، پەلەدارو ستەمكارن
ئازادى زەمانىكن، فەتەنە دەورىانى دايە

رۇزا يازدە پەمەزان، بەرمو ئىنفرادى بىردراين
وەك مار لەپەر پىئومەدراين، راپۇرتى زۆر نوسرايە

راپۇرت نووس بارك بۇشن، بى ھۇش و دل نەخۇشن
نازانن لەپەر مەرگەو مەردن لەبۇسەدايە

كەچووين بووبە بەتانى، نابى يەك كەس بزانى
ئىمە لەوئى بۇ ئىرە وا تەشرىفمان ھىنايە

لەو سەفەرەى ئەوجارە، باشتەر لەزىرو پارە
بۇمان ھاتەوہ كايە، كات و براى لەبەر خوايە

ناوى خوامان ئى ھانى، دەست و قۇلمان ھەئمالى
مالى تارىك مَنور بوو، بە (تنزىل) ھەزلى خواپە

لەم ماوۋە كە لەوئى بووم، غەرقى غەمى دايكەم بووم
كاتى دەھاتە سەردانەم، بەكول دىگىيا داپە

بۇ باسى باوكەم نەكەم، بى دىنگ و بى نازمكەم
داخى ئەو لەناخى بوو، يعقوب ئاسا سووتاپە

براى دىسۆزم دىتۇر بوو، لەمەن زياتر خەمخۇر بوو
دەزانەم لەھەر كوئى بى، ھەوئى خۇى بۆمەن داپە

شەوئى لەسەعات يازدە، پىيان داپەن يەككى ھەردە
گوازاراينەو PMF، سىجنى نوئى دروست كراپە

ئەگەرچى بەمۆلەتلىك، ھەمان بوو تەنكە پىشلىك
كەچى لەسەر ئەم پىشە، چوار پۇژ دەستەم بەستراپە

پاشان دوو مانگىك دەبوو، ھەرچى مەھكومە ھەموو
دايان ناين لەقاعەى دوو، يادگارى خۇشى تياپە

ئىنجا لەپاش ئەم وەختە، ھەموويان بىردە مەھتەتە
بەس ئەم دوانەمان نەبى، پۇژانمان لەوئى مايە

زانیلمی زیندان

پۇزانیش زوو دى و دەچوو، بوونمان لەوئى غەدر بوو
زانیمان مافى (UN)، بۆمان زۆر ھەوئىداپە

تا ئىمەشیان گەراندەو، ئەم بارەشمان پەراندەو
چووم بۆ قاووشى ھەفتەم، پۇزان پۇزى لەدواپە

پاشان چوومە قاعەى چار، مامەو تێیدا دوو بەھار
ھەم دیسان بۆ قاعەى ھەفت، ئینجا سنگم کوتاپە

دوو لیبوردنى گشتى درا، ئیمەى ئى بى بەش کرا
تایبەتەکانیش ھەریج، بەس خوا دادومرى لایە

دواى (۱۲) سال و سى پۇز، چاوپروانى پۇز بەپۇز
باوکم وەفاتى کردو یەكجاری لیم دابرایە

لە (۱۵) شەوالدابوو، لە (۲۲)ى گۆچى دابوو
لەدوو دەرگای بەھەشتم، دەرگایەك لیم داخراپە

بينا نوپىەگەى کەسنەزان، ئامادەکرا بۆ زیندان
سەرمتا چووینە قاووشى دوو، وەجیەکیش بەرپى کرایە

بەروارى (۲/۱۵)بوو، ھەرجى مەحکومە ھەموو
گوازاینەو ئەو سجنەى، لەناو کەسنەزان دایە

سجده نوښه که جياوازبوو، بهنده تييدا مورتاح بوو
(۱۵) ساله شوینی وا، بهندهی تیا نه بینرایه

به نام زوری پی نه چوو، هه موو خوشیم لی تیک چوو
خمریکه خوری نومیدم، وا لهناو ابوون دایه

له پوژی جومعهو سه دا، له کاتی عهصرو نزا
دایکم وهفاتی کردو، دونیام لی تمنگ کرایه

خوايه نیمه گشت هی توین، ههر بولای توش وا دهرپوین
ههزار همه د بو تو که تو، نه م رۆژمت بوی دانایه

له پوژی (۱۲) ی ره جهب، سالی (۳۱) ی هیج رمت
نهو دمرگایه شم لی داخرا، تهنها ره می خوا مایه

ماوهی حوکمان ته و او کرد، به زیادهی (۸) مانگی خشت
له پوژی (۸/۲) موه، افراج شرطیمان مایه

حاکم گهیلان پی ی نه داین، گوايه خاو من پیشیناین
سهیره نهوها به ناسان، شتمان بو هه ئبه سترایه

کهوته لای عبدالباسط، نهو له ته میز بهنجی کرد
له دوی (۲) مانگ هه رنه ی کرد، ووتمان قهینا ترسایه

دوای زیاتر له (۳) مانگی، وستان و چاومپروانی
افراج شرطیمان پی درا، شوکر بۆتو خودایه

له دوای (۸) مانگ و (۸) پوژ، به پەرۆش و هم دلخوش
چووینه وه بۆ ئاسایش، به حساب هیچمان نه مایه

پیشوازیان لیکردین، پیرۆزباییان ئی کردین
ووتیان دووسی پوژی تر، ئیشتان لیڤه نه مایه

له ویش ههربۆ قاووشی (۷)، بارگه م دانا به هیممهت
حهفتاو دووکهسی ئی بوو، ووتم جی ی من نه مایه

له دوای (۲۶) پوژان، کهوتمه قاووشی کارمه ندان
(۱۲/۱۹) یهك شه ممه، بردمیان بۆ بی نایه

دهست و چاوم تووند به ستر، تحقیق له گه لم دهست پیکرا
(۱۹) سال له پیش ئیستا، تۆ کوشتنت نه نجام دایه

دووسه عات و نیوی برد، سهرتاپا نکولیم کرد
به فشارو ههرمشه ی زۆر، ووتیان برۆ هیشتا مایه

هی نرنامه وه قاعه کهم، پیشبینی خراپتر ده کهم
بۆ باره ئالۆزه کهم، خوایه ههرتۆم په نایه

لەبىست و يەكى دوازده، ھەردوو دەست و بى ساردە
جارىكى تر بۇ تحقيق، بىرديمانە نىو بىنايە

ھەم دەست و چاوم بەسترا، پرسىيارى زۆرم لى كرا
لەدوای زياتر سەعاتىك، ئاسانى ھاتە كايە

براگەى خوشم بەم شىۋە، دىھىنن و دىبەن بەرپۆە
حالى ئەو زۆر پەشىۋە، بەلكو ورمى بەردايە

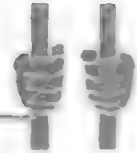
ھەردووگمان لەبەردەم بارى، بەزەلىلى و بەغەمبارى
خوایە مەگەر تۇ بەخۇت، لادى لىمان ئەو بەلایە

(۲۹)ى دوازده بەشكىلى، بۇ بەردەم محقق عدلى
ئامادىبووين ھەردووگمان، ھەرچى دىكەن كرايە

لە (۳۰)ى دوازده بەقىود، تا بەردەم حاكم مسعود
ووتمان چى لەپىش تۆيە، لەزىر فشار و مرگىرايە

بى شك خوا ئاسانى كىرد، دۆسىەكەى وا بەرپى كىرد
نزاكانى قەبول كىرد، چەند (عظيم)ە ئەم خوایە

پاشان لەوئى ماینەو، ئەم سال بەغەم تواینەو
ھەرچۆن بى بەرپمان كىرد، ئومىدىشمان ھەر مايە

زايىلىرى زىندان

ئىنجا لى (۲۰) ى دوازده، تەسلىم كراينەو شورتە
بردراين بۇ مكافحه، ووتيان زۇرتان نەمايە

ئىستاش وا لەتەوقىيىن، سەر بەشورتەو پۇلىسىن
نازانىن لەرۇزانى دى، كام رۇز ئازادى تىايە

نەوۋى نووسىم بەپوختى، زىانم بوو زۇر بەكورتى
زىانم لەكونجى زىندان، زىندانىك بۇم نوسرايە

زۇرىكىش پىم نانوسرى، تال و قورسەن پىم نادىر
نەوۋىدە بۇمەن بەسە، لاي پەرومردگار نوسرايە

تاوانبار ھەن ئازادەن، بولدارەن ھەم چەكدارەن
ياسا بچووكە لەناستيان، بۇ ھەزارىش كەلەگايە

زىندانىش ھەن بى ئازەن، دىنانىن بى گوناھەن
لەتەنگانەى بى دادىن، دادىش مردوومو نەمايە

* * *

زەبىرى زەبىوونى و زىجىرى زىندان
زىمەى زىيانى بەزۇردار زىران

زمان

زمان ئەندامىكە دووسەرە لىھەدوان
چاكەو خراپەيە تۆى خاۋەن فەرمان

پارچە گۆشتىكە لەنىۋان دوو لىۋان
لەو دىۋو بەندىگراۋە بەدوۋ پىز ددان

گەر ئازادى كەى گىشت دەم و جەمان
دەتكە بە بەندىۋ عىبىرەتى زەمان

بەلكو بەندىكە لەنىۋو سەد زىندان
تاپادى لەسەر راستى و قىسەى جۋان

دەبىنى كۈفرو زۆر لىھە گوناھەكان
بەزمان دەۋوتىرى و دەجەسپى سزاگان

دەربىنى بىۋاۋەرى بەخوداى رەھمان
يا بىۋاۋەرى كىردن بەپىرۋىزى يەكان

يان كۈفرى بىچۈك و گوناھە گەورەكان
وەك سۈيىد بەشىخ و سەرۈك و گۈپرى فلان

زايىلىنى زىندان

ھەروەھە درۆكردن لەگەڵ خەڵكەن
لەمامە ئەو ھەوالت و نوكتە ھەلبەستەن

خۆخستەنە پىزى زائىم و ستەم كاران
بەمەدح و گوشتەن بەشان و باليان

ياخۆ خستەنە بەر ھەرمەشەى سووتەن
بەسوینەى درۆو بەدرۆ شايەت دان

ئىنجا بوختەن و قەسە ھەلبەستەن
توانىج و تەئەدان لەموسلمەنانان

خواردنى گۆشتى مەردووى برايان
بەغەيبەتەكردن و بەخەراپ ناوانيان

خۆ بى بەش كەردن لەبەھەشتى فراوان
بەگواستەھەى قەسەى شەپ لەنەنيوان دوان

مەگەر نەتبىستوو لە خىر الأنام
دەفەرموى (لايدخل الجنة تمام) ؟

بۆ دەچىيە پىزى گىژو گوى درىژان؟
بەگۆرانى و بەندو ھاوارو قىژان

خۇناشرىن كىردن و تەنى لىمىرودان
بەقسەى نابەجى و سوك و جىنودان

خۇ تەنىياكىردن و تىكدانى خىزان
بە تىوورمىوون و تەلاق فىرپىدان

بۆيىمە ووتىراو زو لىمىر زەممان
بى گومان پەندە بۇ ئىمە ھەمومان

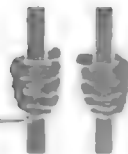
إحسَن لِسَانِكَ أَيُّهَا الْإِنْسَانُ
لَا يَلِدُغَتُكَ إِنَّهُ شَعْبَانُ

جا گەر دىمەوئى لىمىرپۇز و شەوان
سەر لىمىرمان بى و دوور لىمىرپۇف و ژان

خەلىكى بى وى بىن لىمىرپۇى موسلمان
تىوش سەلامەت بى لىمىرپۇى بىرودان

زارت بىمىستە بەتەقواو ئىممان
بى دىنگ بە گەر نەتبوو قىسەيەكى جوان

بە زىكىرى زۇرو خويىندى قورئان
بتارىننە شەوو تارمىايى دلىان

بـه نامـوژگـاری و رینمایـیه‌کی جـوان
نومـید بـه خـشه بـه دلـیکی و نـران

بـه حـیکمـت و بـه پـیـی تـوانـای سـهـر شـان
فـهـرمان بـه چـاک و نـهـی کـه لـه خـراپـان

بـا رـهـزـامـه نـدی خـالـقی مـه نـان
نـیـازو مـه بـه سـت بـی لـه هـر و و تـه و زـوان

* * *

زمان

یا زاینده‌ی زانست و زیدی زه‌عفه‌رانه
یا زیرابی زه‌حمه‌ت و زه‌نگی زه‌رده‌والانه

جگهرى جگهر بر

باسيكم بۆتۆ پييه، ئهى كاكي ئادهميزاد
گهر خوت پى زيرهو بى ههست نى وەك لباد

مهلى کوتانى شاخه وهه م ئاسنى سارده
خوم پيوه گرتيه وهه دلهه م پيى شاده

خودا بهتووى داوه هزرو بيرىكى رەشاد
تا بۆكارى شياو بچى ببيه كهسيكى شازاد

ئەهه باسهى دهيبىستى باسى دوژمنيكه
تۆ كهوتيه تهلهه داوى وا سهردهمانيكه

چهكى ئەهه بهرووى تۆ دهردو ژههراونيكه
دهى وا پيىتى دهنووشى دهميكه و سالانيكه

شهرع برپيارى داوه بهههپامى جگهره
چونكه سهرتاپا زهره بو خودى ئەهه بهشهره

هەرچی ئەندامی لەشە، دەرەوێ یا هەناوی
گرو زیانی جگەرە کەم یا زۆر دەچتە ناوی

هەروا بەفەرۆدانی، پارەو پۆل و دۆلارە
ئەو پارەى هەق و بەشى، خەلکی هەتیوو هەزارە

لەگەڵ بێزارکردنی، دۆستان و کەس و کارە
هەروەها ئەزىەتدانی، مەلانیکیەى ئەبرارە

ئینجا ژەهراوی بوونی، ژینگەو هەواى ئەم شارە
بیس بوونی کوچەو کۆلان، بەزبێ و قونکە جغارە

دەبینی چەندە سەیرە، کە ئەم مەروۇفە گەورمىە
بەو پێزەى ئى گىراوە، بەندەو کۆیلەى جگەرمىە

بەرگەى برسىتی دەرگى، سەرماو گەرما گەمەمىە
کە جغارەى ئى بېرى، سوێلدەکاو پىی فەشەمىە

ئەوێ جگەرە پىت دەدا تەفتاوو تالاوێکە
سەرى ئاگرى سورەو پششى زەرداوێکە

بەجگەرە تۆ خۆت دەكوۋى بەلام زۆر بەھىۋاشى
تا ئازارت زياتربى و لەزىان بگەۋىە پاشى

بۆنى دەمت بۆگەن و ھەناسەشت پىس دەكا
بەۋىنەى مشكە تۆپىو خەلك ھەراسان دەكا

ئىنجا بەھەموو دىردىك ناشنايت لەگەل دەبى
پاشان بەھىچ پزىشكىك چارمەرىشت نابى

زىاتر لەسەد نەخۆشى ھەمەجۆرو كوشندە
بەھۆى جگەرە كىشانە لەخۆت مەبە درندە

ھەناسەى ساف و بى خەۋش و خاۋىنى
پىس و پۆخ دەكا بەدووكەلى شىنى

كانىاۋى شىرىنى لىكى پاكى نىۋ زار
تال و تفت دەكا ھەروەك ژمەرى مار

ئەم زمانەى تامى، چىشتى پى دەكەى
لەم كارەى دەخەى، بۆۋاى لى دەكەى ؟

تام له هیج ناکه ی، ئیشتیها بهرمیه
هر شتیکیش بخوی، بو خاتری جگهرمیه

پدوی په مپه و سووری پر خوینینت
رەش و رەق دەکا وەك خەلوزت جوی بیت

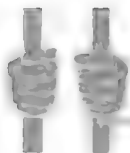
ئەو ریزه ددانە ی، ساف و سپی هەلکەتیە
رەش دەکا و هەر دەلی ی، توپی لەناو تەقیە

ئەو ریزه بەندیە ی، خوا بەددانی بەخشیە
دەپرزینی هەر دەلی ی زنجیره ژمنگی گرتیە

گەر ئەو ددانە رەقە، ئاوا ی بەسەر بیئی
دەبی چی بەسەرگوشت و خوینی گەشت بیئی

رەنگی لیوی سوورو جوانی په مبهییت
رەش و موورنجی دەکا و هەر دەلی ی پیرییت

دروشمی دیارو پروونه زوو په ککەوتنە
سیمای پیری پێش وەختە و زرانی خەوتنە

ههستی بۆنت نامیڤنی بۆنی خوش بو لیدمدهی
ههركه جفارمت پیکرد دهووروبه ر نه زیمت دمهی

رهنگی پرووخساری گهشت، سیس و زمردو سیخ دهکا
بی سووده کریم و شامپو، پرووت هه ر له مردوو دهکا

گه ر نه توانی فری ی دهی نه و له نیو په نجهت نیه
به لکو تو دیلی نهوی و توش هیجت به دمهست نیه

وانیه قمت وانیه ژیری یه کمت نه فامیه
چون له خووت رازی دمی توانای جفارهکت نیه

که سایه تیت به شه هادهو سهرو که للهی زل نیه
به لکو به شه هامت و بریاری فری دانیه

* * *

جگه ره جاره بو چه رخ و جبه خانه
له جو مگه و جه مسه ری نه م له شه جوانه

پارانەوہ

بۇچى تۇ دوغايى ناكەي؟، تۇ بۇچى پرسىار ناكەي ؟
بۇ پروو لەناسمانى ناكەي؟ ھىچ داوايەك بەرز ناكەي ؟

دەي تۇخۇت بەجى دەزانى، بناغەو بنەوانت لەجىيە ؟
وا ديارە خۇت لەبىرنىيە، بوونت لەئاوى مەنىيە

تۇ تەنھا لەكاتى تەنگانە، دىتەوہ يادت خواي تاقانە
دەي نەو لەھەموو سات و ئانا، نىعمەتى بەسەرت وەك بارانە

دەقى ووتەي، خوداي مەتىنە، دوغاو نزا بەندايتەتى دىنە
فىزو لوت بەرزى خۇ نەناسىنە، زەلىلى بۇ خوا كىرۇكى دىنە

تۇ ھەزاري و بىويستيت ھەيە، بى ھىزو لاواز كىشەت ھەيە
خوا دەولەمەندەمو مولكى ھەيە، بۇ سەرخستنت تواناي ھەيە

نەوہ سولەيمانە پىغەمبەرو پاشايە، ھەرجى ھەيە لەبەردەستى دايە
كەجى ھەردەم دەم بەنزايە، لىم خوشبە، زەنگىنىم تۇ بەمنت دايە

گەر نه خوشی و دهرمداری، بهدم نازاریکا گرفتاری
پوو له خالق کهو بپارپوه، یاشافی بهزانم تو ناگاداری

خو (نه یوب) له تو دهرمدارتریوو، له تو زیاتر خو ږاگرتیوو
تا خوا به لاکه ی له سمر لابر دوو، پی داوه زیاتر له موی لی سهندیوو

بو کهم و کوری و سمر پیچیه کانت، له دمست گونا هو تاوانه کانت
داوی لیخوشیوون که به دل و گیانت، په شیمانی دهر پره به نوزمو گریان

به ونینه ی (ذا الکفل) و تهوبه کاران، نومید بهرمه ده بهرهمی په حمان
وازیینه له گونا ه ببه په شیمان، بریارده چیتر نهیکه ی تاوان

گهرتو گمنجی و خوینت گهرمه، پاکی و پدوشت بهرزیت عهزمه
په ناگره به خوا له مهرچی بهزمه، معاذالله بو تو دروشمه

مه گمر (یوسف) نه یبو دانایی، له گهل نافرته ی نه کهوته ته نیایی
که پاکی هه لیزارد به سمر رشایی، دهرگاگانی بوکراوه و کهوته بهرزیایی

گهر مالت چوله مو مندالت نیه، گوینت له گرو گاله یان نیه
بللی نه ی نه وخوایه ی هاوه لت نیه، مندالم پی بده لات قورس نیه

زايىلىنى زىندان

پىياۋىكى پىرە پېغەمبەر زىكەريا، سارپەش نەزۇركەو بەدەستى خۇي نىيە
دە پېم دە منالى لەمپىزى ئەوليا، خوا رەحمى پېگىردو پېي بەخشى يەحيا

گەر دىل و بەندى لەكونجى زىندانى، لەنىو دىوارو قىل و ئاسناى
خوایە ھاوارم بۇ لات هېناى، بۇ رزگار بوونم ھەرتۇ بەتواناى

كى وىكو (يونس) دىل و بەندىبوو، كى شوپنى وەك ئەو تارىك و تەنگ بوو؟
خودا وەللىمى داواكەى داو، بۇلای قەومەكەى دىسان گەرپاوه

گەر دايك و باوكت لەژياندا ماون، گەنجى يا پىرن و لەجولە خاون
ياخود مردوون و بەجىھىلراون، تا نزاين بۇ بکەى چاکە پى دراون

كە پېغەمبەر (نوح) لەقورئان ھاتوو، بۇ دايك و باوكى دوعاى كىردوو
دى ئىمە كىيىن و چەندمان ماو؟ بۇ دايەو بابە ھەولمان داو ؟

ھەركاتىكىش داوايەك دەكەى، گىرنگە لەوەلام پەلەى نەكەى
سوودمەندى تۇ زەرەر ناكەى، لەنىستادا ياخود لەسبەى

گەر ئەوۋى وىستت دەستت هېنايە، بەھەرەو بەخشى خىرايە
يا لاپەرى كارەساتىكە، يا چاكەيەكەو بۆت نووسرايە

دەبى لەنزا دل بىداربى، ھەم زەلىلى پىوۋە دياربى
لانىھەمو نوزانەوۋى تىبابى، پەرۋشى و كزۋلى پىوۋە دياربى

لەسەر چۆك و پروو لەقىيىلەبە، لەش پاك و دەست بەدەست نوپۇز بە
لە پەتەبۇونەمۇ باترست ھەبى، لەگىراپوونى ئومىتت زۆر بى

بەخەسلەتتى پاك ناۋى خوا بېنە، بەھەمدو ثناء زمان راپېنە
لە سەلەت و سەلام واز مەھىنە، لەدوعا و نزا دوور رامېنە

بەخۇت و گوناھت دەست پېنە، داپك و باۋكت لى تېرىكە
جا خوشك و براۋ ھەر گەسىكە، ئازارت داۋە بە ھەرشتىكە

ئىنجا خۇشەۋىست و خىزمان، لەگەل ناسىيارو جىران
گشت خوشك و براى مۇسلمان، لەھەر كوئى ھەن لەجىھان

ئىنجا چ كاتى دوعا دەكەى ؟ كەى باشە بۇتۇ داۋا بىكەى
بى شىك كاتى سوزدە دەبەى، خۇت لەخوا زۆر نىزىك دەكەى

كاتىك باران دەبارى، كاتى پۇزۇو دەشكىنى
كاتى لەخەو ھەلدەستى، بۇ نوپۇزۇ خەو دەتۇرىنى

كاتى جىھادو جەنگەو و مستان بىرۋوۋى دوزمەنە
دوعاى پۇزى غەمغەو دوا غەسرى جومغەى مەنە

دەشەۋى كۇتايى پەمەزان، شەۋى بەقەدرى قورۇنان
شەۋانى پۇزى جەمغەو پارشىۋى ھەمۋو شەۋان

زابلدهی زندان

لهکاتی ختمی قورئان، لهنیوان قاممت و بانگدان
ئهم ساتانه فرستەن، بی ئاگا مەبەه لیان

کیشە نیمش نموویه، تمبەلیمان پیشەیه
دوعاشمان پی سوغریه، نازانین چەند گەوریه

چاومان هەر لهبەندیه، بهندەش وەك مە بهندیه
چی پیویستی بهندیه، بی شك لای خوای بهندیه

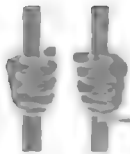
گە پروو دمهینه ناسمان، بهرز رادهگرین دهستمان
دهبینین پانی ناسمان، پراوپر له نهستییهی جوان

هەر خودی ئهم دیمەنه، سهرمتای دوعاو دهنده
بۆتۆ دهرس و وانەنه، گە هەرچی داواکەه هەنه

دهی بۆچی دوعا ناکەه، تۆبۆچی پرسیار ناکەه ؟
بۆ پروو لهناسمان ناکەه، هیج داوایهك بهرزناکەه ؟

دهی پیویسته بزانی چ شتی کۆسپ و بهربهسته
ناهیلی گیرابیی ئهمو دوعاییهی مەبهسته

خواردنی مالی حهرا و زۆری گوناهاو تاوانه
ستهه کردن لهخهنگی و بی ئاگایی دانه

یان بللی بۆچی نهمدی بۆ دوعاگانم وهلام
یا نزاگهی بهیرینی پهیووندی خزم و سهلام

نهمانه گشت ریگرن که دوعاکهت بهرزینی
دهسا دلسۆز ههولده ئهم بهریهستانه لاجی

دوعا تیروکهوان و چهکی پاکی دیتداره
چهکیش بهدهمی تیرو هیزی لیدمر بهکاره

ئینجا که بهریهستهکان خاوو خیسکیان کرد کهوان
تیرمکش همرخواو دهرخواو زۆرجار ناگاته نیشان

* * *

لهدهستی دیلی و دهیجوری دونیادا
وا داوای دلی دامواوم بهخوا دا

گريان و پيکەنين

چ خەندەو پيکەنينە، چ گريان و غەمينە
 دوو پيويستی مرقۇن، بۇ برمۇدان بەم ژينە
 ھەردووکيان ھەلقوئاوی، گانیاوی دەرورونن
 تەواوکەری يەکتەرن، بۇ ژينيىش زەرورن
 ھەريەكى لىم دووانە، سنورى بۇ دانرايە
 ھەموو شتيك بەخوئ يەو خویش بەمست و مەعنايە
 بۇ ئەمەو ھەموو شتيك، باومردار شوین کەوتیە
 بۇ پيشەواي خۆشەويست، چۆن ھەئس و کەوتی کردیە
 پيکەنينی پيغەمبەر، تەنها بزمو خەندە بوو
 کاکيلەکەي دەرەمکەوت، گویت لەدەنگی نەدمبوو
 دئسۆز بوو بۇ ئوممەتی، لەپەرۆشی و لەغەمیا
 کەم دەبينرا پيکەنينی، بەلکو زۆر کات دەگريا
 ئايا ئیمە بەقەد ئەو، بۆخۆمان لەگريانداين ؟
 ياخود لەپيکەنين و بى ئاگايیەکی قول داين !
 لەبەر زۆری گوناھو، کەمی تویشووی چاکەمان
 دەبوايە زۆر بگرين و دەگمەن بوا پيکەنينمان

دەبىوا لەتەرسى ھەشەرو لىپەرسىنەمەى ووردا
دەروونەمان پەرسە دانى و غەم بىبارى بەرۋودا

وەرگرتنى كىتاب و خويندەنەمەى ئەمەى تىيدا
كىشانى كەردەمەگان، رۆيشتەن بەسەر پەردا

بۇ بەھەشتە يا دۆزەخ، بەرەمە كۆي چارەنەووستە ؟
غەمى بىخۇ لەھالەت، بىداربەو لەخەو ھەستە

يا لەبەر ھالى تال و پەن ناسۆرى ھاودىنەمان
غەم وەكو تا دامانگىرى، بگىرىن بۇ بى ھىزىمان

يا بۇ بى نازى دىن و قورئانەكەى بارى مان
سۆيىدە بىخۇين دانەنىشىن تا نەبەنە چەترى ژىنەمان

ئەوسا خەندەمە خەنىنەم، ھەتوانە بۇ بىرىنەم
چونكە خۇ مەن دەمەيكە ھىوام ئەم رۆزە بىبىنەم

* * *

گىريانەم بۇ گورجى گورگى گورە پانە
گە لىشەم گونگىرى گورانى گەوجانە

برادەر

برادەر دەرگىلى دەرەسى تۇيىش
جا سەرنەجدە بزانە، لەگەل كىت ھات و چۆپە

ۋاھىتنەو بەلا زۇرن، برادەرىش ھەمە جۇرن
ھەندىكىان بەراۋ دەردن، ھەندىكىش سەرخۇرن

چەشنىكىان چەشنى چىشتە، سى ژەمە بۆت پىۋىستە
ناكرى دەست بەردارى بى، بۇ ئىسك وەكو پىستە

دوۋەمىيان وەكو دەرمانە، بۇ كاتى نەخۇشىمانە
لەمە زياتر زىادەيە، ھەموو شتى بە ئەندازمە

ئەۋەى تر وەكو دەرە، ژەھەرە دېكە ھەسوۋە
دوژمىنىكى لەدودە، بەردە پەقە بى سۋودە

با ھەرگىز نىزىك نەبى و نەبىنى تۋى لانەبى
چوون ھەركاتى ھەلگەرى، بەخالى لارت زال دەبى

گەر ھەزدەكەى بزانى، خەلىك بۆت چۆنە زارى
بۆ ھاوپىت رايان چىيە، تۆشيان ھەر بەو چواندىيە

جۆرىك وەك كورەچىيە، خۆى پەش و پىس كرديە
ھەركاتى لى نىزىك بى، زىانىكى پىت گەياندىيە

يا تۆش وەك خۆى پىس دەكا، لەبەرچاۋ پەشت دەكا
يا شوپىنىكت ئەسوتى، يا بۆنى ناخۆشت بۆدى

ئەۋەى تر وەك بۆن فرۆشە، خۆشى بۆنى ھەر خۆشە
گەر ھاوپىيەتى بكەى، ناۋى باش پەيدا دەكەى

يا بۆنىكت خەلات دەكا، يا ئامۇزگار يەكت دەكا
يا ھەست بەخۆشى دەكەى، كە بۆن خۆشى لادەكەى

ھەندىك چاۋيان لەمالە، بى كار بەركيان بەتالە
نەزان و بەگرو گالە، ھەرچى بلىن خەيالە

چەند ھاوپىى خۆت بىنيۋە، بۆ پارە بۆت بەزيۋە
كاتى كە لىت قەۋماۋە، فرىۋە و نەت بىنيۋە

لە ئەزمەى نان و سگدا، برادەر بخۆۋ برۆيە
لەشەۋانى جەنجالى راستى كەمەۋ ھەر درۆيە

هەندىكىش گەنجى بەنجن، تامەزرۋى زىناو بەزمن
بەرۋز مەست و سەرخۆشن، شەو خەلۋى خامۆشن

شىت و شەيدى كەلەش، لە علم و عەقلا بى بەشن
خولىاي حەب و حەشىش، بۇ شەيتان گۆشتى شيش

واى چەند بى ھۆش و مەستن، بى شعورو بى ھەستن
لە ھەرچى چاكە پەستن، ئالودى جوانى پىستن

هەندىكىش كەللە بۆشن، بەندى باندى نىو كۆشكن
خۇ ويست و برادەر فروشن، لەخەمى گەدەو كۆشن

ئەمانە وەك جاسوسن، راپۆرت نووس و جاسوسن
بەندى پول و فلوسن، راوكەرى ئاوى پىسن

لەسەر بابيان دمنوسن، دەم موسى زوبان لوسن
دەنگ و بانگى نافوسن، روو پەشى چارەنووسن

دووربە لەو ھاوپىيانەى، ديارنپە جىگەو لانەى
ئيش و كارى پۆزانەى، كۆلان بۇ ئەو كۆلانەى

كات و عومرى پۆيە، عەقل و ھزرى جۆيە
كەيفى دى بلىن خۆريە، ھەرخۆى لەخۆى گۆريە

چىشىنىڭ ژيانىيان فشمىيە، گالتىو گىمپ و گەممىيە
بەندو گۆرانى و سەما، قىسەى بىى جىى و بىى بىنەما

لاساىى كىرو شوپىن كەوتەن، بۇ ھەممو دۇخىك سىنگ كوتەن
دۆراوانى پىيش وەختەن، رۆلىى خراپىن بۇ وەتەن

كىشەى زۆربەى گەنجانمانن، دوورن لەعەقىدەو دىنمان
وەلائو بەرپاء نازانن، كەرسەى دەست بىى دىنانن

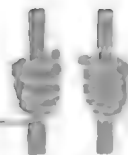
ھاندەرى يانەو لاعيبن، دەنگۆى بىيانى و غەرىبن
خۇشخالى بىردنەھمىيانن، يانەش پىيان نازانن

دروشم و كالاىيان دەكىرى، بۇ وان براپەتى دەبىرى
سۆزى بۆيان دەردەبىرى، بۇ دۆرانىشىيان دەگىرى

ووتەى پىفەمبەرى تۆيە، لەغەم و پەرۆشى تۆيە
كىت خۇش بوى لەم دىنايە، دوا رۆژ ھەشت لەگەلپايە

ئەوەى باسكرا بە روتبە، دژيان بىپاردە سووربە
وورىابە لىيان دووربە، ژىنت تال دەكەن ژىربە

بىرادەرى چاك ھەمانە، زۆر كەمن لەم زەمانە
بۆت باس دەكەم كاميانە، باشە ھاورپىت بىى، گيانە

نموکسه‌ی تمنهاو تمنها، لمهر خواي تاک و تمنها
بوت دمي به‌هاوړي و برا، نهک لمهر نيازى دونيا

ناموزگارى چاک دمکا، له‌خراپه دوورت دمکا
زمانى ليت پيس نيه، دهر وونى ليت رمش نيه

به‌شدارى خوشيت دمکا، غم لمهرت سوك دمکا
چاوى له‌تاب‌ووت نيه، پارمى لاگرنګ نيه

له‌چوونت غه‌بمت ناکا، له‌تمنگى پشت هه‌لناکا
که‌نه‌تبوو دابر نيه، که‌هه‌تبوو دهست پان نيه

چمشنى نهم هاوړپيانه، پټويستن لهم زيانه
دونيا به‌مانه خوشه، دنيا توپيکى بوشه

* * *

باجى برادرمى باخه‌ل برسيتى يه
به‌د فـهـرو به‌دکار به‌ر له پيسى يه

ئافىرەت

ئافىرەت دەك بىياو (انس) يۈكە لەژىيان
ھەردووكيان بىيەكەۋە دەبىنە ئىنسان

سەھەرمىراي (انس) يۈكە رەگەزى (اننى)
بۇ بىياو (انس) يۈكە ھەروا (سكىنى)

دەزانى گۈي زەۋى بەچىنىك پىچراۋە
ھەر مەۋە جاتىكىش بە پەلەكك پۇشراۋە

ئافىرەت پارىزراۋە بەم سەرىپۇشە لەسەرىيا
بەۋىنە دورو لىۋ لىۋ وان لەقۇلايى دەرىيا

ئافىرەت بەپىستىكى جوان خوا پۇشەيتى ئىسقانى
تا ئەۋىش دايىپۇشى ئەم پىستەي خۇي بەجۋانى

ئافىرەت ۋەكە مىروارى دەبىي خۇي دايىپۇشى
تا بىياو ھەرومكو كالا بەھەرزان نەيفرۇشى

ئەۋا كەردگارى بارى، بۇ ھەر جىنس و رەگەزى
دايناۋە نەرك و كارى، كە ھەر بۇ ئەۋ دەگونجى

وئىراي ئەم ئەرەك و كارەش، مافى زۆرى پىي دايە
لەسەر پابەندبوونىشى پاداشتى زۆرى لايە

ئافرىت لەدىن سەنگىنە، بۆيە لەمال دانراو
بەوينەى زىرو زىو لەقاسە ھەلگىراو

پىاويش زىرو بەھىزە، بىرتىزو خۇراگرە
خىزانى دىپارىزىت مانىدوۋە ھەم شاكرە

كەچى ئافرىت ناسكە، شوشەيە پىر لەسۈزە
دىرپايەك ئارامىيە، بەبەزمىي و دىسۈزە

كارگەى و مېرەھىتان و پەرۋەردىكارى مىندالە
پىشتىرى پىاومكەيتى، ھەم سەرمەشقى نىو مالە

ھەرومكو بەھىچ پىاوى، مىندالى گەورە ناگرى
قەد بەھىچ ئافرىتىكىش تونىلى لەشاخ نادى

ھەرومكو پىي شىنانىش ووتويانە بابە
نان بۇ نانەوايە و گۆشتىش بۇ قەسابە

پىاو ھەزى لەپۇشىنى، درە و چەك و تىرە
بەئافرىت بىي بېۋشى، ھەرچى زىرو ھەرىرە

كەواتە گەمژمىي يە، ھىچ بىنەمايەكى نىيە
بلىي ئەو ومكو پىاۋە، يەكسانە فەرھى نىيە

چونكى تۆ دىمىشوبھىنى بىمپىاۋى كە ناتوانى
ھەرومكو پىاۋ پىاۋمىتى، لەخۋى بىمكاربھىنى

ئەوانەي بەشەوو پۆز، دۆل و زورپنا لىدەمدەن
بەناۋى مافى ئافرىت، لاف و گەزاف لىدەمدەن

گورگن لەپىستى مەرن، نىازو مەرام گلاۋن
جام پەش و جانتا پەشن، لەپىشدا پەش ھەناۋن

مەرامىيان لەئافرىت دا، راپواردىنى شەوانە
بەپۆزىش بۆ پىكلامى، كالاكەي بازارپانە

بانگيان سەداي سحرىكە، فەرت و فىلە لەچاۋە
سەراپىكە لەدوورپا، بۆكەسى تىنوو ئاۋە

بەنجىكە بۆ بى ھۆشى و، دىردەداركردنى پۆخت
تا بەكەلبەو چىرنووكيان، ئەتك بىكەن شۆخت

خوشكى بەرىز ژىرپەۋە، تۆنەكەۋىيە داۋى
كەسى كە دۆراۋمو، بۆگەن بۈۋە ھەناۋى

تۆلەسەر رېبازىكى، نەقامىت رەتكەردووه
پارىزكارى رەشتى، نابرووى خوت نەرشتووه

* * *

نابرووى نافرەت ناوینەى ئاقتاود
ناسوى ناسودەيى لەناودەمى ناود

(*) ئاقتاود : پۇز ، شوشەى ناو

(**) ئاودەم : ھاسەر

ئاودەمى ناو : ھاسەرنىكى پاك و تەم

عەقل ۋە بەنج

خوداي پايسە بەرزى، پاگى بى ۋەنە
لەم قورئانە بەرپىزە، كە عەقل ۋە بىر دۈنە

بەيانى كىردۈمۈ باۋە، رېزى لەئادەمى ناۋە
لەنىۋ ئەم ھەمۈۋ بوۋنە، سەرۈمى ھەر بەۋ داۋە

لەدۋاى نىعمەتى ئىمان، بەھرى ھۈش ۋە ژىرى يە
كەسىۋى دركى بى نەكا، ژىنى دركە گول نىە

قەت شىتتەكت نەدىۋە، لەسەر گوفەك كەۋتبى
خۇراكى بۈگەن بخۋا، خۋى پىس كىردىۋى ۋە ھەۋتبى

خۇتۋ گەر ئەم دىمەنە، بەخەۋ بەخۇت بىبىنى
رەنگە شىت بى ئەۋ شىتەش خەۋ بەژىرىش نابىنى

دەسا بزانە ئەۋ عەقلە، چ بەخششەكى خودايە
بەتۋى داۋە تاكو تۋ، بۋى بىزى لەم دىنايە

بۇ پاراستىنى ئەم عەقلەش، ھەددۈ سىنور دادەنرى
ھەرگەس لايبا بەھەرەق، ھەشتا جەلدەى لى دەدرى

زابلدى زىندان

چونكى نىرخى نىعمەتى، ھۆش و زىرى شىكاندوۋە
خۇي خزانىتە نىۋ ئازەل، خەلگىش ترسيان لى ي بۈە
سەيرىتر ئەۋەپىيە كەسەننى، بۇ شتى كەمىر دەرۋانى
تلىاك و جەبى بى ھۆشى، ۋەگە ئازەل دىنۋىشى
تۋى بەرپىز بۇ ۋادەگەي، زىنەت بى مانا دەگەي
خانە ۋامەت خاۋدەگەي، ھەرخۆت خۆت خامۇش دەگەي
بىرت چوۋە موسلماننى، خاۋمىن پەيامى قورئانى
ئوممەت چاۋى لەتۋىيە، ئەرگى سەرشانى تۋىيە
ھەۋل و ھىممەت بىدەي، غەمى سەرى لابلەي
بىرو بەرنامەي بەدەي، بەبەردى رەق دابلەي
خاۋىيە ۋابكەي ھەرخۇيان، زوۋ بىنەۋە ھۆش خۇيان
پا يەگى بىنپىرە بۇيان، رى نىشاندىرىي بۇيان
تۋ ھەزرىكىيان پى بىدەي شت ۋەگە خۇي بىبىنى
بەھەۋا ۋارمىزۋى بەدەي، رەش و داپۇشراۋ نەبى
چۈن رەنگە جىاۋازەگان، بەچاۋ جىا ئەكەنەۋە
بە غەقلىش پاك لەپىسى، ھاۋىرو جىاكەنەۋە

* * *

كەتۋ ھەزرت ھۈيەي ھارى ۋ ھەرىي
ھەۋلى ھۆش دە با ھاۋدەمەت ھودابى

کات

گهنجینه سهرمایه گانی ته مهنت
چرکه ساته گانی می مان و ژینه
ناوو رمنج و بوارى بوونت
ترپه دلی پر خوینیه نه
* * *

چهندين گهس هه بوو له رابردوودا
له ئیستاش و ههم له داهاتوودا
له مهوبهر هاتوو و دیتیه دونیا
نازانى حیکمهت چیه له بونیا
* * *

ته مه نهی زیړینى وا بهزایه چووو
رؤژى به خوځى خوځى نه دواندووو
هوار تا ئیستا من چیم کردووو ؟
کات و رۆژانم چوڼ به سر بردووو
* * *

ده لاین کات وک و تیرو شم شیره
تیزه و همیشه به ته مېل فییره
رؤژى به هزاران لوموى و لییره
دمبته قوربانى نهم کهله شم شیره
* * *

(or)

که بهها بهر زهکان له نیومان نه ما
 هر مائیک له خویدا دهیته سینه ما
 کاتیش ده کوژری بهشتی بی مهنا
 هر چی چاکهیه دهریته بهر تهعنا
 * * *

هاوار لهم روزهی شینه نهک شایی
 کاتیی راگیرانست لهر وژی دواایی
 پرسیمارت لی دهکری له ته مهنی زایی
 له چیت بهری کرد گهنجی و بهرای
 * * *

نهوسا دوزانی تهمن چهند کورته
 کات تووی برپومو برینت چهند سهخته
 نهوکات چی دهلیی داوای چی دهکدهی ؟
 بهلین دهی له دنیا ههقی کات بهدهی ؟
 * * *

ههیهاته ههیهات شتیکی مهحاله
 تو کاتت ههبوو داواگهت بهتاله
 * * *

به کارنامه کار لهکات بکه تا له کاروان کاهیل نهی
 کرؤک پاک به بو کردگار بو کافر کاویرکهر نهی

نوڤىز

نوڤىز ھەقى خاۋىيە لىسەر بەندەمگان
فەرزو واجىبە لىسەر ھەموومان

تاكە پوكنىڭكە فەرزكرا لىئاسمان
دووم پوكنىشە لىدوۋاى شايمەتمان

لەبەر گرنگى و گەورمىي پالەو پىۋى
خوا خۇشەويستى بىرەزكرد بىۋلاي خىۋى

تا لىم مەقامە بىرەزو بىرەپىزە
پىمان خەلات كا پىنج فەرزە نوڤىزە

ھەر لىم سەفەرى بىرپۇخ و لاشە بوو
لىدوۋى كەبىنى بەھەشت و دۆزەخ بوو

ھەرۈەك نامازەك بوۋ ھەر كەسكە
چارەنووس لىم فەرزە تەنھا يەككە

كەسكى ئەندى جامىدە بەدروسىت و دلىسۋى
بەھەشت جىگەيتى و لى دەخىۋا پۇزى

گهر وازی لی هیئناو نهیگرد بهجاری
دۆزهخه شویننی و لهنیو نازاری

چونکه شوین و پایهی، نوێژ له ناییندا
وهك پایهو شویننی، سه ره له لهشددا

كۆله گهه پتههو، دینگهه دینه
ههق فهرمایشتی، رهسولی ئههینه

كهسی نوێژ نهكا كۆلگهه شكاوه
سهقفی دینهكهه بهسهردا روخواوه

كه جینگهه و لانهه، نههه لهنیومان
دمكهوته بهازنهو ریزی بی دینان

نهوێژ بهیووندی بهندهو خوایه
نهوخوایهی كههوا بههههه هیئایه

گهورمترین ههق و مافی خودایه
گشت گهل و كهسی فهرمانی پی گرایه

ناسنامهو بهتگهه موسلمانهتی
كهروکی دینداری و ههم بهندایهتی

بايىمە مەقامى شەرق مەنىدە
پەرلەملەكچى و خوشەويستى يە

نىشانە دىل پاكى و بى خەشى دەروونە
بەگەرە گرتنى پەرەردىگارى بوونە

دىل ئاومەدانە و رۇخ بەرزە فەرە
دور لەجەنجەلى و ئاگرو گەرە

چاگرتىن كىردارە پى بۇخوا زەلىل بى
باشتىرىن ھۆكارە پى لەخوا نىزىك بى

نۆز ئاسانە، بۇ رۇخ دەرمانە
لەسەر دوروو وەك قورگىشەنە

كەسى نۆز نەكا خۇى سووك دەكا
پەيەمنىدى لەگەل شەيتاندا دەكا

چونكە وەك شەيتان پۇزو فەرت كىرد
بۇ خۇداى (عظىم) سوژدەتان نەبىرد

خۇتان روو پەشى دۇنىا و دوا پۇژگىرد
لەغەيرى خراپە ھىچ خىرتان نەبىرد

نويژ غەم پەروىن و ھەتوانى بىرنە
كەسى خولياى بى شادو گەش بىنە

بەختەومر دەبى، تۆ دەروون گەشى
لەخىرو پاداشت، پەشكى شىر بەشى

دەسا تۆ قەدرى ئەم ھەلە بزانە
خوت ئى بى بەش كەى ژىنت ھەر ژانە

كەواتە ئەم پايەى بەھەق پىدراو
پاداشتى زۆرىش لەبەھەشت دانراو

چونكە لەنويژدا ناخاوتن دەكەى
لەگەن پەرومردگار گەتوگۆ دەكەى

ووتەى خودا بۆتۆ، خویندىنى قورنانە
ووتەى تۆ بۆخودا، زىكرو دوعانە

گەر ھەر نويژ نەكەى، نكولى بكەى
گومراو كوپرانە، لاسايى كى دەكەى ؟

لاسايى ئىبلىس، بەدكارو موفلس
دوور لەرەحمى خوا، بى بەش و موبلس

گەمژمۇ بەد بەختى، نابوت و ناپىياۋى
بۇ ئىكەم شەرىپقە بىي بەش و نەشپاۋى

بېيۋىستە لەسەرت لەعنەت لە ئىبلىس كەي
بەلاساۋىي كىردىنى خوشحالى نەكەي

ھەر ئىستا بىرپاردە، مەيخەرە سبەي
روو لەخوا بىكەي، ھەتا ھەي نوپىز كەي

بىرپارت تەوبەيە، تەوبەيەي خوا وىستى
لەگوناهت خوش دىمىي و دىمىيە خوشەويستى

بۇ حىي على الصلاة وەلامت ھەبى
لەكاتىي خوۋىدا، با نوپىز كىردىي

كە وىستاي بىرەمۇ، رووگەي كەعبە
بىيشتىر بىرەرووى دل، رووبىرەمۇ خوابە

دل و دىروونىت بىرەھزرت كۆكەمۇ
لەوستانى ھەشەردى، بىم شىوۋە بىرەكەمۇ

بەھەشتىت لاي پاستە، ئاي كە پاراۋمىيە
لاي چەپىش دۆزەخ، ومى كە نەكوژاۋمىيە

شويىنى سوزدىمىت بىكە نىشانە
بو چىمپ و راستت ھەرگىز مەروانە

وابىزانە گۆرەكىمىت، لەپىشتى ئى دراودە
دەچىيە ناۋى، ئەم نوپۇزىمىت ماودە

وادانى ئىم نوپۇزىمىش، نوپۇزى كۆتايە
با چاكتىن نوپۇزىمىت بى بۆ ئەم خودايە

الله اكبر، تەكبىرىمىت ئىحرامىمىت
ھەر قىسمو جۆلەيمىك، لەمىتۇ ھەرامىمىت

چونكى ئىستا تىۋ، مىستاي بەرامبىمىت
بەرومىدگارى خۇت، خالىمى بەھرو بىمىت

بەدوعمى كىرەنمىت، وپىرىت بىخوئىمىت
بەسورىمى فائىمىت، خالىمىت بىدوئىمىت

بەدلىمى بىمىت، بىخوئىمىت قورئان
خۇت ئاۋىتەمىت بەنمىت و باسەمىت

بەدەمىگ و ئاۋازىمىك، ھىمىت بىخوئىمىت
غەمىت و تارىمىتى، دىل پىمى بىروئىمىت

بەكـرپنۇش بىردن و چەمىنەۋە بۇ خوا
رەتكەۋە ملكەچ بى، بۇ ياساى نارەۋا

بۇخوا سـوزدەبە، بىۋى بىرودا بىكەۋە
چى پىۋىستىت ھەبە بىۋى بىرەز بىكەۋە

پەيمانن نوئ كەۋە، بەخوئىندى تەحييات
شوپن كەۋتەبى تاھەى، بۇ تاكە پىشەۋات

پەناگرە بەخوا، لىسزى نىۋو گۋر
ھەرۋا لىە دۋزەخ لىئىاھو سـزى زۇر

ئىنجا لەفیتىنەۋ، ناخۇشى مىردن
لەزىندووبىۋەنەۋەۋ زىجىرى گىمەردن

يەكەم پرسىيائى، لىت دىكرى دۋاپۇز
دەربارى نوئىزە، ھەمۋو شەۋۋرۇز

جاگەر نوئىژمەت، پاك و تەۋاۋ بى
كارمەكانى تىشت، چاك و سۋوك دەبى

خۇئەگەر نوئىژت، كەمۋوگۋرپاربى
ھەركارىكى تەرە، خىراپ و گىران دەبى

کەسەلامەت داو، دلت شاد دەبی
بۆ نوێژی دادی، چاومروان دەبی

ئەمەو چەندین، سوودو بەری تر
رەزامەندی خواش، لەهەمووان خوشتر

ئەم چەند دیڤمی، لەبەاس و هۆنراوە
دۆپیکە لەدەریای، بەهای نوێژ ووتراو

باشترین ووتەش، کە هەقی یەقینە
فەرماشتی خوای ئاسمان و زەمینە

هەروا فەرموودە، پێشەواو رابەرمان
کە هەردوو دمی، بۆ بناغەی دینمان

* * *

کەنیوچەدوانت نووساند بەنزمایی ناوازە
کەنزاو نالەت نارد بەناخیکی تازە
نزیکی و نەرمی نوێ لەم نوێژدا بخوازد

دوو رووى دوينى و سى رووى ئەمىرۇ

وا بەپشتىوانى خوى تەنھا لەژىر پۇشنایى يەك چىرا
چىراو پوناكى شەرىعت بەماناى قورئان و سونەت

★ ★ ★

چەند نیشانەو خەسلەتتى كە دوو رووى پى دىناسرى
بۆت باس دىگەم بەگورتى تا نەبىيە زالىم و شورتى

★ ★ ★

سەرمەتاي سەرھەلدىنى دوو رووىيى و دىمغەلدىرى
لەدواى كۆچى پىرۆز بوو لەبۇ شارى دىندارى

★ ★ ★

رەبەر دىمەلەتتى دانا بەدەق و پەيپەرەوگارى
بووبە سابىتى رەحمەت بۆمان دابەزى بەدىارى

★ ★ ★

ئىسلام شىكۆمەند داربووھەلەكشا بەرمە لووتكە
ھىزى بەھىزى دانا ھەرمان درا كوفىر قووت كا

★ ★ ★

ھەرگەسى لەمەدىنە لەسەر ھەر بىراو دىنە
ئەرك و مافى بۆ دانا بۆ رىكخستى ئەم زىنە

★ ★ ★

كەسانىك كە كافىر بوون دونيا وىست و ترسنۆك
لەترسى سەرو مالىيان بۆئىسلام كەوتنە سەرچۆك

★ ★ ★

بەرۋالىت موسلمان بوون لەناخىش كوفر بەخو
دلىان پىر لەگومانەكۆيلەن بۆ نەفس و ھەوا

★ ★ ★

دنیا لای كى بىيىن ھەنگاويان بەرووى دەروا
بۆيە دەبنە كاسەلىس بۆگشت پوچ و نارەوا

★ ★ ★

خەرىكە قورئان ھەموو دەربارە يان بى ھەموو
چونكە زىيانان ھەر ھەموو خزمەتە بەگاورو جوو

★ ★ ★

براو دىسۆزى ئەوانن پىشت و پەناو پىليانن
ھاوخەم و ھاودەميانن شۆفارو شەرقانىانن

★ ★ ★

كاتى جەنگ و جىھادى بۆ باومردار دىتە رى
ئەوان دلىان دەلەقى رەنگى مردوويان بەسەردى

★ ★ ★

چەند نەزانن وابزانن خوايەو باومردارانن
ھەل خەلەتاوى ئەوانن بەلكو خەلەتاو خۇيانن

★ ★ ★

بەدرۇ و چەندىن بەھانە وون دەبن وەك مۇرانە
خو ئاگاي لەدلىانە نيازىان بۆمان بەيانە

★ ★ ★

دەلىن مالىمانە بەتالە خاو و خىزان و منالە
گەرەكى پياويكى زالە پارىزگار بى لەم مالىە

★ ★ ★

يا ھاوينە و لەگەرمان دەرچىن داخ دەبى سەرمان
ئاگرى دۆزەخ بۇ ئەوان گەرمتەرە گەر بىقامان

★ ★ ★

دەلىن دەرچوون فەيتنەيە ترسمان لەھەلاتن ھەيە
ئەويش گوناھى گەورمەيە خوا لەم گارە تورمەيە

★ ★ ★

ھەر ئەساس ترسنۆكن لەپرووى دوزمن لەرزۆكن
خۆشحالى ژىر چەپۆكن لەم كارانە پەشۆكن

★ ★ ★

چەند بيانو بەيئەنەو تەنھا بۆئەومى بىمەننەو
وئەكو پىاوان نەجەنگەن وئەكو ئافەرت بىلەنگەن

★ ★ ★

قەلس و بىزارو پەستەن گەرزو غەمگىن و غەمبار
لەھەر شوپىنى بىستەن بەرزە بەيداغى دىندار

★ ★ ★

خۆ ھەركاتى بىنيان دىندار لەسەر دىنيان
بەش مەينەتيە ژىنيان دەرەبىر خۆشحالىان

★ ★ ★

بى پىزى و سوگايەتى بەدىن و بەندايتەتى
كارو پىشەى رۆزىتەتى ھىچەو كىشەى ھىچىتەتى

★ ★ ★

ھەر لەسەرەتا تائەوسەر دوانيان درۆيە بى سەرۆبەر
ھىچ پەيمانىك نابەنە سەر لەسپاردەش ھەر خيانەتکەر

★ ★ ★

دمبوا له بهر گوناھو سهر پيچي و كه م و كورپيان
هميشه پيشهيان بي غه مگيني و به كول گريان

★ ★ ★

كه چي له گالته و گمپ و شيرهي پي كه نين ياندا
به م لاو نه ولادا دمچن مهستن له بي هستياندا

★ ★ ★

برايه تي و هاوړپيه تي تنها له بهر دونيا يه
بويه ههركات پچراندی زور به خراب تيكي دايه

★ ★ ★

زور كه م يادي خوا دمكه ن نوپژمكانيش دوا دمخه ن
له دواساتدا رادمكه ن چوار دمنووك له خاك دمدمن

★ ★ ★

نوپژيان زور له سهر قورسه دليان پي گران و قه لسه
دمچنه مزگه وت به هوسه بو ته فرقه و بو بوسه

★ ★ ★

دوو نوپژ لايان زور گرانه نوپژي به ياني و خه وتنانه
شاخي كه و به كوليانه شادي و خوشي به ريانه

★ ★ ★

كه خوا پييان ببه خشي بي شك دمستيان دمقونجي
به دروو بوختانيان نه بي مان و بوونيان ناگونجي

★ ★ ★

زمكاتي ماليان دهر يكه خه ريكه دممرن رپوح بدمن
توانج له هه زاران دمدمن به دروزن ناويان دمبه ن

★ ★ ★

که جيهادو جهنگ نهما ترسيان لهکوشتن نهما
زمانى تيزيان لهبهزما شمشيرى باشه بو سهما

★ ★ ★

فهرمان هر به خراب دمکهن رڼگرى لهچاکه دمکهن
بهړوژ وورگيان پردهمکهن شهو که له شيان پهک دهخن

★ ★ ★

سهرکesh و پوزو بوغرا ناچنه ژير حوکمى خودا
مهگهر شتيك لهم بهينا بهدمست بيئن ساقهينا

★ ★ ★

لهکيشهگان نابوتن وابستهى رڼى تاغوتن
يا هه لاتووى تالووتن يا جهندرمهى جالوتن

★ ★ ★

حوزميفهى كورى يه مان هاوهلى پيغهمبهرمان
دوو پرووانى سهردمهى خوځى خرابتر زانيوه لهپيش خوځى

★ ★ ★

نيستا سى پرويان ههيه پلهدارن پارميان ههيه
بهروويهك خهك خهلمتينن خويان بهعومهر دهچوينن

★ ★ ★

بهروويك ديموكرات خوازن روشنبيرو نوځى خوازن
بو ماسونيهت نامرازن بوژن وينهه بهرازن

★ ★ ★

بهرووهكهى تر يه هودن پهپرموگارى تهلودن
بوئيسلام زور همقودن ژير دوزمنى لهدودن

★ ★ ★

پېشىرەمۇي زۇردار دىگەن مۇسلىمان ئازار دىمەن
بەقەتەم ھەوال دىمەن پىياچاك لەزىندان دىگەن

★ ★ ★

جاگەر دۆزەخ بۇ ئىكەلەسەر بەندىگەرنى پىشلىمەيگە
ئەمانە دۈپۈز چى دىگەن كە زانايان بەند دىگەن ؟

★ ★ ★

بىرپارى (احكم الحاكمين) ە شوئىيان (اسفل السافلين)ە
جائىزانە چەند شىرىنە بەرى دارى ئەم دىنە

★ ★ ★

پېشىر نوپۇزى بەيىانى بۇ مىزگەوت ھەئەدەستە
ئىستە بۇ راپۇرتەگەي پىزى پېش داگىر دىگە

★ ★ ★

پېشىر نوپۇزىيان دۈا دەخست لەكۆمەل دۈا دىگەوتەن
ئىستە پېش كەوتەن خۈازن لايان غەيبەو دۈاكەوتەن

★ ★ ★

پېشىر ھەر بەنھەينى بەكوفىرو كافىرى ھەلدەدا
ئىستە بەرئى ئاسمانى كوفىرى ناخى دەردەدا

★ ★ ★

بەدەستۈورى پۇژئاۋا سى چارەك لەبەر دىگە
بەسەرپىچى پېشەوا تانە لەجلى كورت دەدا

★ ★ ★

سەگ سووك دەھىلتەوە لاسايى زۇلى تەكساس
پېشى پىرۇز دانانى ھىماي پىاۋە لەئەساس

★ ★ ★

بۇ ھەر بەلگەك لەسەر خوا گومان بۇخەكك دروست دمكا
بۇمالى جالجالۋكە فوو لەمدىمبە دمكا

★ ★ ★

لەگەن گشت دوزمىنىكا ھاوپەيمانىيەتى ھەيە
لەرزۆكى ئومىد بەرن كى توانى غەربى ھەيە ؟

★ ★ ★

دەلىن چاگسازى گشتىن خەمخۆرى دىرودمشتىن
رزگار بووى تاقە كەشتىن لەدوا رۆزىش بەھەشتىن

★ ★ ★

كاتى خۇى بەپىغەمبەر ووتيان ھەرتۆى پەيامبەر
خودا ھەرمووى بەخەبەر ئەوانى درۆزنى بەدقەر

★ ★ ★

دەمكە واتە باوامردار ئاگاداربە ناگادار
ئەمانەن دوزمنى غەددار پىت وئەدەن چەشنى مار

★ ★ ★

با ھورئانمان بخوئىنىن لەماناكەى رامىنىن
پىويست ناكا دامىنىن باشەو لەخۇ بتارىتىن

★ ★ ★

دنى دوورو پىر داغ و درويى
دىوانى دوى داو درندى دزويى

باران

ئاو بەخششى خودايە بۆمان بەدى ھېنايە
ھەر لەئاويشا ژيانى بەھەر ھەموو شتۇ دايە

★ ★ ★

ئادەم گىراۋى گلە پاشان بە گن فىگون
وھچەو نەۋەكانىشى لەئاۋى ھېنايە بوون

★ ★ ★

باران چەترى رەھمەتە بەررەھمەت ناۋى ھاتوۋە
نەۋ ھەۋرەى لەسەرمانە سەرچاۋى رۆزى بوۋە

★ ★ ★

باران ھۆكارى ژيانە بۆخاكى ووشك و مردوو
خاكىش خەزىنەى خۇراك بۇ ئىمەۋ ھەرچى زىندوو

★ ★ ★

خو لەھەموو دىريايى ئاۋى زولالمان بۇ دىنى
با دىيھىنى و دىبارى لەخاك كانىاو دىردىنى

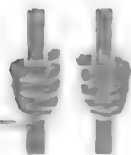
★ ★ ★

كە مىكائىل تايبەتە بە باوباران و رۆزى
جىبرائىل ۋەھى ھېنە رۆحە بۇ مروۋى زەۋى

★ ★ ★

كە ژيانىشت تەۋاۋ بوو ئىستا زىندوۋنى مردوو
(ملك الموت) دىتەسەر مۆلەتت نادا بەموو

★ ★ ★

ئیسرافیل چاومرئ یه دهمی به که پنا نایه
که فووی کرد زیندوو دمی هرچی وا له گوردایه

★ ★ ★

ئهمه یه نهی نی باسی ئهو مه لانی کانه ی تایبته
ناویان هاتوو به زوری هم له قورنان و سوننه ت

★ ★ ★

هر یه گیان به نیزی خوا زیان دمه خشی یا دمیبا
زینت کاته به نرخه به فیرو می دهده عیبا

★ ★ ★

باران به زدی یه بو بورانه و دی بوونه و مر
بز دو بازاری بی خمی یه بو بیواری^۱ به خته و در

لا إله إلا الله

کس پمرستراوی ههق نیه تمنها (الله) هاوتای نیه
ژیانی رۆحه نهم ووشهیه ههرووک رۆح ژیاانی لاشهیه

* * *

ناسمانهکان و زموێ لهپێناو دروست کراوه
راستهقینهی ناسینهی لهههموو ناخیک چینهراوه

* * *

بناغهو بنج و بنهڕهتی قهبول بوونی نایینه
تاكه پرووگهی تایبهتی خهڵکانی سهر زهمینه

* * *

لهپێناو نهم ووشهیه پهيامبهه زۆر نێردراون
چهك و شمشیری جیهاد بهرووی کافر کێشراون

* * *

ئهنهیاو ئهولیانهکان هاوهلان، چهوسینهراون
ئازادراون بهندکراون دهر بهدرو شهیدکراون

* * *

مافی گهورهی خودایه بهسهر گشت بهندمکانی
کەسێ بێلێ به کردار پارێزراوه سهرو مالی

* * *

پزگار کمری بێزهره لهسزای گۆڕو ناگری
تاكه پەتی گهیهنهره بو بهمهشت لهئاخری

* * *

له لای پهره دانا به لاو لاو ئهکێشراوی
له زههت له ئه ئهکێشه گهر نه ئهکێشیم نه پێناوی

سۆزى نىشتمان و زۆلى رۆلەكان

چى بىكەم لى رۆلەى ئىم كوردستانە
كە بى و مفا بوونە بىم نىشتمانە
وئات بىو بيانى سەيرانگاۋ خوشى يە
بىو دىسۆزانيشى ئەشكەنجەو زېندانە

ئەمىرۇ رۆلەكان دىست و پىي خىاون
ھەروەكو جاران دىسۆز نەمىاون
خولىيى بىي ھۆشى و بىەزم و تاوانىن
كەپىارى كالاۋ فروۋشەرى خاكىيانىن
بەكانى سازگارودىمەنى دىلپەيىن
سەرساميان دىكەم تاكو بىۆلام بىيىن
نەخىشى كەردگارلىمەندا بىيىننىن
گەر خاۋەن دىدو دىلى سەلىمىن

★ ★ ★

بەرزى و شىۋى شاخەكانىم
بەفرى سېيى لوتكەكانى
بازنەى كەردو تەپۆلكەكانىم
چەوو نىشىۋو دۆلەكانى
بىو ھىزو بەرزى ئىۋومە
كەچى ئىۋو ۋەك كۆيلەنە
كەپنۇش دىمەن بىو دوزمەكانىم

ئەم خاگە بەھاران پەيام دەنپىرى
بەبەرگى سەۋزى ئافىرىت دەۋىنى
گەر ۋەك مەن پەيت خۇشە نىرخىت زېر بېنى
پۇشاكى ھەشمەت بەبىلات بىنى

★ ★ ★

دارو درەختە بائاكىنىم
قەدو پەك و سېبەرەمگەنى
گىياۋ پىنجە سەۋزەمگەنى
قاچىك و لاسكە ناسكەمگەنى
بۇجۋانى و شۇخى ئىۋەمە
بەلام ئىۋە ۋەك دىۋەزمە
ناختان پەش كەرد بۇ ناھەزانم

ھىمى ئاي زىيانە پۇشاكى سەۋزەم
خەلەتتى خۋاينە پىنى سەبەرەزم
كەسى سەيرەم كە بۇ شادى ھىنىم
بۇ ھۇشمەندۈ زىر ۋانە پىنى خۋىنىم

★ ★ ★

دەرياچە شىن و رۋوبارەمگەنىم
جۈگەۋ كەنپە سازگارەمگەنى
مىرگ و باخچە رەنگىنەمگەنى
مىش و ھەنگۈينە پاكەمگەنى
بۇ سوۋد و خۇشى ئىۋەمە
ھەيۋە سەرتان كەكى سەيە
بۇمانەۋە داگىرەمگەنىم

نیشتمان پەست و قەلەس و بىزاره
 لەسايىسى ھەرچىسى زۆل و زۆرداره
 پىشتيان بوۆ دوزمن ھەمبالى باره
 رۆلەى دۆسۆزىش نامۆن لەم شاره

★ ★ ★

ئىستا نىشتمان لاشەى بى گيانە
 دىكەى ھىستاوە بى تىرپەو زيانە
 غەمبارو زەبوونە بەدھست بىگانە
 لەدھست ناپاگان زۆر ھەراسانە

لەسايە و سىنبەرى ساباتم لەسپىندەى سىپى دا بى ھەستى
 سەرتاپاي سەرو بەندى سەرگەردانى و سەرمەستى

تەراپىيەك لەدەرياي زانىستى خواو بەئاگايىيەك

بىر لەدروسىت كىردنى بوونىمۇ
بىر پەنجىرە سالىمۇ
زانىستى ھەبىس ۋە خەبىر
بىر ھەرچى دىمىسى بەتەمەندىر

★ ★ ★

ھەرچى ھەبىس لەئاسمانەك
پا دىتە خەبەر سەرمەن
پا ھەرقىسەمۇ كىردارىمەن
بەرزىبىتەمۇ بىر ئاسمان

★ ★ ★

لەھىچ كىرىمەن بىر ئاگەنە
ھىچ كىرىمەن ۋە پەنەك لەمۇ پەنەنە
چۈن دىمىسى كەچەمۇ پىتە بەخەشە
تەمۇش ۋەبىزەمۇ چەمۇ لىتە نەمە

★ ★ ★

ھەرچى لەنەمۇ سەمۇ زەمىنە
لەدار لەمەمۇ لەگەنە
چەندە، چۈنەمۇ، شۈنەمۇ كۈنە
تەنەمۇ خەمۇ زانەمۇ عىلەمۇ پىيە

★ ★ ★

نــه و شـا خـانـهـى و هـك مـيـخ و سـنـگ هـ
پـا ر سـنـگـى ز مـوى يـه چـه نـد هـ گـر نـگ هـ
لـه نـاسـتـى ز مـوى چـه نـد هـ لـه سـه رـى
چـه نـد يـش بـه نـا خـى چـه و تـه خـو ا رـى

★ ★ ★

گـه ر د و تـى و زى بـيـا بـانـه هـ كـان
چـه و ر پـى و بـه ر دى دۆ لـه كـان
نـه خـشـى جـوان و پـى و تـه ر مى تـه و ا و هـ
نـه مـنـد ا ز مى و و ر دى بـى و د ا نـه ر ا و هـ

★ ★ ★

خـو د ا ي كـر د گـار بـه نـيـمـهـى فـه ر مـو و هـ
هـه ر چـى لـه بـو و نـه د ر و سـتـم كـر د و و هـ
كـى هـمـيـه بـلـى نـه م د ا نـه سـنـه (*)
هـى خـو د ا نـيـه و د مـسـتـكـر دى مـنـه ؟

★ ★ ★

بـه يـانـيـان هـه ر كـه ر و ز هـه لـات
هـه ر بـالـنـه د هـك كـا تـى كـه د هـر و ات
بـى و نـيـو ا ر هـ كـه د يـتـه و تـيـر د هـخـو ات
خـو د ا هـيـچ يـه كـيـان لـه بـيـر نـا كـا ت

★ ★ ★

کاتیی کیه ناگای وا لهئهوانه
دفعرپن بهپانی نیهم ئاسمانه
ئهوانهش وا لهقوئی دهریهانه
بی شک خوا ناگای لی نهپرانه

★ ★ ★

کهخوا بهووردی وا دمبینیی
هرچی میرووه ییا نهسپیی
وا وورد بهسهر رقه به بهردی
ههئدمگهری لیهنیوه شهوی

★ ★ ★

ئی چوئن ناوابیی باکانه
توتوانت لاله ئاسانه
پیئت وایه گهر کسه نهیدیئت
لهلای خوای زانیا پهنهانه؟

★ ★ ★

ههرچی پهلهوورو چی گیانهومر
چی دپنهمیهو ههرچی زیندمومر
ژیانیان چوئه لهه سهره ئهوسهر
هیچیان وون نابن لهپاشای سهرومر

★ ★ ★

هەندىك دووپىيەو ھەندى چەندى
 ھەندىك پىي نىيە لەسەر سىك دەخىش
 چەشنىك ھىلكەگەر، چەشنىكىش دىزى
 زىانى ھىچ يەكسان لەوى تر ناچى

★ ★ ★

ھەر گيانلەبەرئىك ھەيە مىي يەكەي
 بىچووى ناو پەخمىي يا ھىلكەكەي
 چى تىدايەو چەندە ماوگەي
 گەر مەرد پۇزى چ شتىكە لاشەكەي

★ ★ ★

گەر زىيا چەندە زىن و مانەكەي
 لەكوپىيەو چەندە رزق و پۇزى يەكەي
 لەكوئى دىرچىو مو كوپىيە نىشتەكەي
 ھەرلای خوايە گىشت زانىستەكەي

★ ★ ★

ھەر گەلەيەك و بەرى ھەردارىك
 لەدەشت و شاخ و لەنىو ھەرشارىك
 كاتى دىگەوتە خوار بەھەر بارىك
 خوا پىي عەلىمە لەھەر جارىك

★ ★ ★

ھەر ئىم گەلەيە يا دىنكە تۆۋىكە
كەتۈتە خوارى لەھەر سوچىكە
تەرە يا ووشكە لەھەر دۆخىكە
چى بەسەر دادى و چ سەرنجامىكە ؟

★ ★ ★

گەر دەخـورى پزقى چ شتىكە
يا نەگەر دىروى بۆچ سوودىكە ؟
نەمانە و ووردتەر ھەر پەنھانىكە
لاى خـوا تۆمـارەو لەپەرەۋىكە

★ ★ ★

نەو دىرىئاو زىريايانى ھى قىولن
نەو پووبارانە ھى شىرىن و پونىن
كى پىژمى سىۋىرى بۆ دانىاۋە
كى زىيانى داۋە بەھەرچى لەناۋە

★ ★ ★

گەر لەھەمى ئىستا زىاتەر سوۋىرى
وەك دىرياي مىردوۋ ھىچ تىيدا نازى
گەر پىژمى سىۋىرى كەم بى شىرىن بى
ھەرچى تىيدا يە بۆگەن و پىسەبى

★ ★ ★

بۇجىارى سەرنجى قولىت نىھداو
كە ووتىراو زىمى سى بىشى ئاۋە
بى ئاگىن لىمى چى لىھەناۋە
سى بەقىد زىمى زىان لىھىز ئاۋە

★ ★ ★

ھەرچى لىمى ئاۋە دىمىنى دىمى
چىن و چەندىن چىۋىن دىمى وزمى ؟
خۇراگىن چىھ و چىۋىن خىزان دىمى ؟
ھەر خىۋا پىمى داۋى شىۋازى بىرگىرى

★ ★ ★

خىۋىمى سەرخاۋە ئاۋى شىرىنمان
لىم ئاۋە سىۋىمى كىۋا پالافگەمان
پالافگەكانمان ھەۋرى چەتەرە
خىۋا دىمىزىمى چەندى دىۋىپ و لىتەرە

★ ★ ★

ھەرخوا دىمىزىمى چەندى دىۋىپە باران
بۇمان دىتە خىۋار لىھەۋرى ئاسمان
ۋىمى بى نىھىمى چىۋىن ئىمى ھەۋ جان^(*)
ئاسمانمان پىرگىرىمى لىگوناھىۋ تىۋان

★ ★ ★

هه ویننی هه وری ش پۆزو بابیه
خوا دمیهیننی و دمیه با بیه لاییه
ژیان به بهر خاککی مردودا دهکا
به گیان و بی گیان پی تیئر ئاودهکا

★ ★ ★

یا ئه و کەش تیهی چه شنی شاخیکه
بیناییهی تیداییه نیمچه شاریکه
چۆن به سهر پشستی دمیهیا وهستاوه
که چی یهک دمرزی راناگری ئه م ئاوه

★ ★ ★

کی شتی دمرزانی له م پهرده په نهانه
له نیوان دمیهیای نیومندو سوور دانه ؟
نه ئاو تیکه ئه و نه ماسی ناوی
هه ر خوا دمرزانی حیکمهتی تهواوی

★ ★ ★

ئا ئه م ههوایه کاتی وستاویه
هه ناسیهی ژینه بو ئه م دونیایه
گهر نه رم هه لکا هه ورو ئاوهینیه
یا سه بهای دیندارو دوژمن شکینه

★ ★ ★

گەر توند ھەلى كىرد بووبە پەشەبىا
پىچى عەقىمە گەل لەناو دىبا
سەربازى خوايە ھەستى پى دىگرى
كارى خوۋى دىكاو بەچاۋ نابىنرى

★ ★ ★

جا بەندە نورەكان مەلانىكەى پاك و جوان
ژمارمىيان، جۇرىيان، دىگرى چاڭاكىيان
بەس خوا دىزانى ژمارمىيان چەندە
پارىزگارى خواناسن ھاۋرپىن بوۋ بەندە

★ ★ ★

ھەرومەھا جىنۇگە، جىۋرو تاخمىيان
ھەول و شىۋازىيان بوۋ زىرى ئادەمىيان
لاى خوا زانراۋە بۇسەو پىلاننىيان
چون ئىمەش دىگرى رىزگار بىن لەداۋيان

★ ★ ★

تا ئىستا لەمرۇف چەند كەس خولقاۋە
تا دىۋرۇزىش دى چەندى تىر ماۋە ؟
رەبىردوۋ و داھاتوۋ پەنھان و وون ماۋە
تەنھالاى خالىق بىھووردى نوسىراۋە

★ ★ ★

پەخمى ئافرىتى چى تىيا دائىھەنرى
دەبىي بەئىنسان يان فەرى ئەھدى
گەر خوا وىستى بى مرۇفى دروست بى
پىش ئەھمى بىي چوارشت ئەنوسرى

★ ★ ★

پزقى چەندەم كەي دەبىي بەمىرى ؟
چ كارىك دەكاو ھەم چى بەسەردى
پاشان لەدوارۇز سەرنىجام چى دەبىي
دۇراو بەدبەختە يىا سەرفراز دەبىي

★ ★ ★

گەورمىي بۇ خودايە بەتواناو شارمىزايە
پۇزىمان كەنوسرايە لەگەل ەومر دايىنايە
كەسىي كەوا لەئەشكەوتتايە
يىا خەۋى لىھەزىر زەمى دا نايە

★ ★ ★

پاكى و بەرزى بۇ ئەو خودايە
كە بە ھەردووكيان بىسەروبىنايە
شەو لاي ئەو ذاتە ەك پۇز وايە
بەنھانىش ھەروەك ئاشكەرا وايە

★ ★ ★

ھەرچى لىمەن ھەش ھار دراى ھ
خودا لەھەم ھوى بىھ ئاگايە
ھەر چرپ ھەو قىسەو پەيشىنىك
لەھەر چركى ھە سىتات وقوژبىنىك

★ ★ ★

يا ھەر ھەنگاۋو ھەرنىگايەك
ئىمە بىك ھەين بۆھەرلايەك
ئىلا خىۋا لى بىھ ئاگايە
پاداشىت و سىزى بىۋ دانىايە

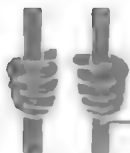
★ ★ ★

ھاۋكات ھەر ئەو پىكخەرى دانايە
بۆ ھەرچى لەبۋون و لەدونىايە
لەھەر پۆژىك ھە پەرومردگىارە
زانايە بەھەرچى ھال و بارە

★ ★ ★

كى فەقىرە ھەرچى ھەزارە
كى نەخ ھەشەو دەرمدارە
كى نەزۈگە بىنى مىندال و ھەچە
ھەرچى تەنبايە ھەرچى بىنى كەسە

★ ★ ★

کــی دووره و لــات و دووره شــاره
هــهرچی بهــندی نیــو چــوار دیــواره
کــی نابینایــه بهــم دونیایــه
هــهرچی بــی چــاره کــه پرو لارمایــه

★ ★ ★

کــی بــی لانــه و بــی جیــگه یه
نــه وهی لاوازمو دوزمنــی هــه یه
کــی بویته بهــندی دینــارو دۆلار
کــی دمپروا بهــدوای زالــم و زۆردار

★ ★ ★

کــی خــاومن کــی شــهو گرفتــاره
هــهرچی غــه مگیــن و خــهفته تــباره
هــهر هــموو مــه علومی پــه رومردگاره
زال و بهــتوانا لای خویته ی چــاره

★ ★ ★

تامه زروى تنوكيكم له تافگه ي تيفكرينا
تينووي ته راييه كم له تروپك و تريفه ي دينا

خوشك

لەنىيۆ مالى تۇدا كانياوئىكى سۆز ھەيە
لەدواى دايىك و باوگىت ئەو دىلسۆزى تۆيە

خەيفە لەلاى زۆر كەسان غەرىب و نامۆيە
قەدر و نرخى نازانرى لاي كەسى كەمۆيە

ئەو كانياوۋە خوشكتە خوشكى نىيۆ زيانىتە
بەرەھىم و مېھرىبانە ھاۋەھەست و ھاۋخوئىنتە

ھەر لەكاتى مىندالى لەگەئەت ھاۋرى دىبى
ھەتتا بچىيە نىيۆ تەمەن خىزمەتى بۆت زۆر دىبى

ئىلومدانى مالەكە لەتۇ دىبىنىيەتەۋە
زىندانە بۇي مالەكە ھەتتا دىگەپىيەتەۋە

ھەر كىشەكت توۋش بىي ھاۋغەم و خەمخۆرە بۆت
دەئىي پارچەكى لەۋى دىرونى پىر سۆزە بۆت

خوشك بۇخۇشى بىراى خەرىكە لەمال جاپارە
بىراش بەرامبەر خوشكى بەفرو ئاسنى ساردە

چۈن ئەو بۇچاكتىر لەخۇي دىگەپ بىكاته خىزانت
دىتۇش بۇ پىاوتىر لەخۇت بىگەپ بىكە زىوانت

خىزمەتى ھەممىوان دىمكا خۇشى ھەرامۇش دىمكا
دايىكت نەمابى دايىكە جىگىلى ئەو بۇت پىر دىمكا

بەتۇ گەيفى بەخۇ دى پىشتى بەتۇ ئەستىوورە
دىتۇش بۇي بە ئەمەك بە لى مەبە زىردە سوورە

خوشىكت دىمگىلى ئابىرۈتە ئابىرۈي بەندە پىتەوۋە
لەدىمگىلى خەلىكى مەدە لەدىمگىلى دىمىرۈتەوۋە

مافى بەسىمىر تۇ زۇرە قەت خۇت لەگىلى نەدى
پىرۈي بەخەندىمىر بىزى تۇ گەمىرۈت ئەركە دىمىكە

تا لەمەلە لاۋى يەگەلى خىزمەتى تۇي پى دىمكا
دىتۇش سۇزى بۇ بىگىرە تا قىسمەت بىمىرۈي دىمكا

ۋەك مىۋانىكى ئازىز سەپىرى پىزىز شىۋى بىكا
پۇزىنىكە لەگەل تۇ پاشان مالىت چۆل دىمكا

ئىنجىلى زارى مىندالى بەخەلەگىلىن فىر دىمكا
بەردىۋام چاۋمىرۈي يە بىراگەلى ھامۇشۇ بىكا

بىراش ھەروەگۈ پېشوو ساردو سېرى تى دەکا
بى ئەمەك و بى وھفا حسابى مردووى بۇ دەکا

كەچى مردوو خۇيەتى بى پەحم و ھەم بى وىژدان
گەر چاكەى خوشكى نەدا چاكە بچتە گۆرستان

بەخوا كەسى نەزانى نرخى دايك و خوشكەگان
ھەق وایە لەمال دەرگى ژيان بباتە دىشتەگان

★ ★ ★

تۇ خانەدانى خۇلياي خىزمەت و خۇبەخشى
خە جالەت بى ئەو برايەى خەفەتت پى دىنۇشى

به‌های بی دهنگی

یه‌گی لهو شویندهی، خوا پقی لی یه‌تی
بازارم‌کانه چوون، دووشت جییه‌تی
هاوارو قیراندن، سیم‌ای دهرنی‌تی
فرت و فیّل و درۆ، دیووی ژووریه‌تی

★ ★ ★

که‌چی مزگه‌وته‌کان، بی دمنگ و ئارامن
شویننی کرن‌ووش و ، زی‌کرو سه‌لامن
هاوارو دمنگ به‌رزی، تیئاندا جه‌رامن
خۆشه‌ویستن لای خوا، فی‌رگه‌ی مه‌ردانن

★ ★ ★

له ئاکاری به‌رزی، پی‌شه‌واو رابه‌رمان
له‌ته‌ورات هاتووه، له ئینجیل له‌قورئان
له‌سه‌ر خۆو هیمنه، دهبوری له هه‌ئان
دمروا له‌بازار، هاوار ناکا به‌خه‌ل‌کان

★ ★ ★

دایکه خه‌دیجه، به‌راس‌تی دایکمانی
دهیزانی پی‌غه‌مبه‌ر، له قرو قیزانی
قورمیش به‌سه‌ریا، مان‌دوو له‌ژیانی
که‌شیکی ئارامی، بو پی‌غه‌مبه‌ر هانی

★ ★ ★

خوداش بىه جبريل، له بووى نارد سهلام
مژدهشى پيدا، به مالىكى ئارام
له قاميش دروستكراو، له بهه شتى كيرام
له (نبي) و ئالو بهيت، صهلات و سهلام

★ ★ ★

به گشتى لاي خوا، دوو خهسلت په سنده
نهرم و نياني و، هيمنى شه رمنده
گهر له تودانين، بويان هه ولده
پييان جوان دهبى، شابي يا بهنده

★ ★ ★

مه گهر نه تبىستوه، له قورئانى كه ريم
ناموزگارى دهكا، لوقمانى حه كيم
دمنگمان نزم كهين، له كاتى ووتو وئز
ناخوشترين دمنگه، زمپىنى گوى درئز

★ ★ ★

به لكو رموشتى، بى پروا و به دكاره
دهم شه پرو زور رموه، دهم به هاواره
تا دهلئىن به خه لكى، زالبونتان له كاره
گوى نه گرن له قورئان، بى كهن هاواره

★ ★ ★

تەنانەت لەدوا پۇز، گەس قەسە ناکا
مەگەر بە مۆلەت، ھەقیك بەیان کا
چرپە چرپ نەب، ھیچی تر نابیستی
پۇژیکى سەختە، لەگوناھەت پەستى

★ ★ ★

ئەو بەھەشتەو، پەر لەشادیە
باغیکى خۆشە، پەر لەبى دىنگى یە
ئارامى تىدايە، لەقورئان ھاتىە
لەسورەى نەبەء، مەرىم، غاشیە

★ ★ ★

تییىدا نابیستی، قەسەى نابەجى
یاھات و ھاوارو، بىزارکەرى گوى
مەگەر ھەوال و سەلام و کەلامى
لەسەر بھەرمى خوا، بەئینى ھاتەجى

★ ★ ★

گەر بۆ یادى خوا، دىنگ دىبى نزم بى
چۆن دىبى بۆ دونیا، دىنگەت ھەلبرى
گەر زمان بەلای، سەرو لاشەتە
(من صمیت نجبا) پێگا چارەتە

★ ★ ★

ووربابە ئىبلەيس، بىۋەت لەبۇسەيە
تېكىچوونى زۇر خىزان، بەھۋى ھۆسەيە
لەمىژە ووتراۋە، گەر قەسە زىوبى
بى دىنگى و نارامى، زىپرى سەدىيە

★ ★ ★

لەبۇلە بۇلى بازارو بەردە باران بى بەش بە
لەبى دىنگى بەيانى و بىرمەندى بەند بەنومىند بە

خامى پاك

مىن پىن—ووسم مىنم خام—
داندەن—يىم تەنھ—ا (الله) خ—ودامە
مىن يەك—م دروست—كراوى خ—ودامە
مىنم لەلای—ەن خوا رېزىلى گىرام—ە

***

خ—وداى گ—ەورە فەرمانى پى—كردم
ھەرچى دىبى—ى و پروودەدا بىنوو—م
بۆمىن جىگ—اى پرشان—ازى ي—ە
خ—ودا زانىستى خ—وى ب—ەن نووسى—ە

***

ھەر لەئى—ستا تا دواپۇز دىت—ەو
ھەرگەس—ى خام—ە راسست بىكات—ەو
تاكو ل—ەمەر خوا شىت بنوسىت—ەو
شانازى كۆن—م ب—و دەگەرپ—تەو

***

ھى—ماي فەخ—رو زانىستە خام—ە
بىى ئەو نامانجىت، بىى سوودو ناكام—ە
گەرگرا نامراز ب—و كوفىر ھەپام—ە
كەدزى خوا جولا مىن لىى بەپام—ە

***

هــر وەك ئىستاسـەردەمى فیتنەيە
سەردەمى فىل و فریدانى بەندەيە
زولم و زۆردارى لەوپەرى لوتكەيە
سەرمەى زۆر سەتم لەنوکی خامەيە

***

ئىنجا پىھەلەدان، بە ووتەو ھۆنراو
بەشان و بالى، ھەرچى ناپىا
لەكتىب و پۆژنامە، چاپ و نوسراو
بەسەر خەلکىدا، بەلاش بەخشاو

***

بوختانى پى دەگرى، خامەى پى نەوا
كەپى دىنوسرى، ھەرچى ناپارەوا
بە پاكى گورگ، لەخوینى يوسف
پى بەرى يە خامە، لەوہى پى نووسرا

***

چەند خویندگار ھەبوو، بەنەردى ساختە
بەوبە دکتۆر، بووبە مامۇستا
ئەنجام لەجیاتى عىلاج لەخەستە
بۆ خەلکى بوونە، بەلاو بەجەلتە

***

چهند کافرؤش هه بوو، به نوکه ئیمزا
کرا به کوئخا و به پرس و میرزا
چهندین ههق هه بوو، به ناههق خورا
کسانی هیچ نه دی به شایمت نووسرا

***

چندجاره به پاره، خامه جو لاره
مافی کسهانی پی زهوت کراوه
به دهستی سه ریک و واژوی شاراوه
گهنجینه و خاک پی ههراج کراوه

***

هه ربؤیه ئیستا خامه داماره
لهم هه موو تاوانه ی پی ئه نجام دراوه
خوایه بؤلای تو سکالام هی ناره
له هه ر بینووس و تینووسی لاینداره

***

گهر خامه خالیکه نه خسته خزمهت
خانی وخنکاره له خهوی خینودت

زىستان

زىستان بەھارى بەندى دىنداره
پۇڭەگەي گورتە بۇ پۇڭو دەسبـاره
شەوانى درىزىش دى تىيدا بىنداره
لاشە وىستـاوه و قورئانىش بەزاره

***

زىستان پىيىزى گوناھ رىزانە
ھەزارى سىك برسى ئاتاجى نانە
ئاتاجى پۇشاك و مال و دىرمانە
بۇ نەمەي دىپۇڭ (*) فرسەتى ژيانە (**)

***

زىستان ھاۋىنى جووتىارو كرىكارە
دروپىنەي پىنجىسى لىم وىرەدا دىكارە
بارانى نەم وىرە بۇ گەرمى گىرفانە
پىيوايە بەدلىپىك دىكىك لى پوانە

***

(*) نەمەي دىپۇڭ : ئەۋگەسانەي كار بۇ بىر نەمەي دىپۇڭيان دىگەن .

(**) فرسەتى ژيانە : فرسەتە بۇ بەدەست ھىنانى ژيانى نەپراۋى بەھەشت

بمهفري جوانی شاخ وا بوټه گلآوی
خه زینه ی زستانه کانگای کانیآوی
پاکي بوټو خوايه دروستکهری هه تاوی
بمهفري دهخه يته خاکي گرکانه هه ناوی

***

زستان زهنگی زانسته بو زیندوو بوونه وه
زهرده خه نه ی زده تکیشه بو یه زیاد دورینه وه

شەو

شەو ووشەي نەيىنى بەگوئى يارانى ئەچرىيىنى
كەمن ھاتم ئىۋە مەرۋن خۇ ھەموو شتىك نىە خەو

شەو لەمندا (زب العزة) بۇ ئاسمانم دائەبەزى
عەيب و نەنگە لەم ھەلە گرنگە لەبى ئاگايان بن شەو

كەشەو (رحمن) پەھەماتى خۇى دائەباريىنى
چۇن ئاتاجى ئەو، بۇئەو داوايى بەرز ناگا شەو

لەرۋۇدا كەبەندە بەندە ناتوانى بەندىەكەى بشكىنى
بۇ بۇرۇزگار بوونى بۇرۇزگاركارى ھاناناھيىنى شەو

كەرۋۇز پىبوارانى پى ماندوو و شەكەت ئەتاسيىنى
بۇ تويىشوو نوئى بىدەن لەدەرگاي بارمگاي تاقانەدا شەو

كەشەو پەشمالى ئاسودەيى بەناسماندا پائەكىشى
مۆلەتى عومرە بۇ كارى سبەيىنى يە نىازى شەو

كەشەو تيشكى خۇر لەنيو خۇيدا ئەخنكىنى
فرسەتى ھىزى چاۋە بۇنىگاۋ بىناي رۇزى نوئى يە شەو

كەبى دىنگى بالى ئارامى بۇمان دائەنوئىنى
سەداى سەھەرى چاۋبەگريانى تەۋبەكارانە شەو

كەپۇشاكى رەشى بۇخۇشىمان دائەپۇشى
بۇ روناكى شەوقى لىقاي گشت بىدارانە شەو

كەتارىكى بەناسۇي پانا لەئەوولا دەرئەكەوئ
بۇتاوئ كەوتن و گەرانەووى ھىزى ھەناو شەو

كەشەو چىراي گەشى ئەستىرەكان دائەگىرسىنى
ئىعلامە بەھەلبونى روناكى رووى رېبوارانە شەو

كە مانگ روناكە بەشەو بەتىشكى خۇر خۇي ئەدرەوشىنى
نورى نورە بەخىراو بەشەيدايانى ئەم نورە شەو

كە گۆرى تەنگ و تارىك تەنگ بەبەندە ھەلنەچنى
چىراي مەوومرى گۆرۈ سەفەرى درىژە نوپىزى شەو

كەشەو دىنگ و جىرو جەنجالى رۆژ ئەتورىنى
بۇ رۆج^(*) بەبەرداگردنى لاشەى مردوومكانە شەو

كەلەنئو مردوومكانا بەس زىندوومكان ھەلنەبىزىرى
بۇسەھلى خەشەرە خەبەريانە لەخەشرى سەبەينى شەو

شەو شادەمارە بۇشادى شاكار
شانئوى شكانە بۇشاھى شگۇدار

(*) رۆج : قورنان خوتىننەكە ومكو رۆج ژيان بەبەر لاشە مردوومكان ئەكا: (وكذلك اوحينا إليك

روحا من امرنا...).

ههژارى و ههژان

خه لگىكى ساده و بهرېزو نه جيب زاد
 نه بوون و ناتاجن بهرېون و بهنارد
 دهور و دهرېان داييم چۆلنه
 دانيشتنيان همر له سهر خۆلنه
 كهسيريان نه كهى بزهك نه كهن، له گهل ههنا سهرهكى سارد .

★ ★ ★

كهسانىكن بهوى لى بى بهش بووينه
 بوون به نزيكى خوداو ههم بهرېز بووينه
 سكه و ههناويان داييم برسى يه
 له هام و شوپاندا كهسيان نييه
 نيمهش بهوزورمى هه مانه له لاي خوا نابووت بووينه .

★ ★ ★

خانه وادمى بى دمنگ و بى هوسهو خاموشن
 برسپانهو هيچيان نه ماوه نه يفروشن
 گهر برسپيتى رپيهكى له هارى يه
 هارى نه مېرۆ لدموله مندى يه
 كاتى به لاي ماله ههژارى تپهرى وادهمانى كه لاومى بوشن .

★ ★ ★

پياوانييان بهويژدان و دىروون پاكن
نه دارى پارو زهنگينى دين و ديدى روناكن
قهناعه تـــــــــــــــــيان بهكـــــــــــــــــهم زوره
زوريش لايان خهونى سوره
شهو له خهوى نارامدانه، له ترس و دله راوكى بى باكن .

★ ★ ★

نافرمتانيان راهاتوون له نارامى و خوگرى
نه فرمتيان داوه به پرووى هه لچوون و يه خهدرى
هـــــــــــــــــروهك دايكـــــــــــــــــانى ژيـــــــــــــــــنن
رهمزـــــــــــــــــامه ندى دوور بيـــــــــــــــــنن
نهمه كدارن بو پياوانييان، نهوانيان گهرمه كه نهك گيرفان پرى .

★ ★ ★

مندالانيان بى نازو كزول و داماون
چاو به فرميسك لهم زينه سهخته چه په ساون
داوايـــــــــــــــــان زوره له دايكـــــــــــــــــانيـــــــــــــــــان
هـــــــــــــــــر نيـــــــــــــــــهو نيـــــــــــــــــمانه يـــــــــــــــــه وه لاميـــــــــــــــــان
له زور دمست خستنه گيرفانى به تالايان، گيرفان دراون .

★ ★ ★

بەلەرزىن بېشوازى لەزستان دەگەن
جەلە دراوەگانیشیان بۆ ھاوین دەست دەدەن
جاگەر مە یاسە مەرما
پانگە و سۆبەش نیو غەما
شەوی پەش و پۆزى سې بەسكى برسى وا بەرپى دەگەن .

★ ★ ★

بەلام لەدوا پۆزدا حسابیان ئاسانە
لەدونیا جەزتيانە چى نەبوونی و ژانە
دادومرى خـودايە
هەر هەمووى پەوايە
هەزاران (۵۰۰) سال پېش زەنگینەکان دەچنە ئەم بەهەشتانە .

★ ★ ★

بەهانە ھاو ھاواری هەزارى هەبۆ
با هەت هەلومرى بەهيوای هیرو

دەۋلەتمەندى و دەعوەتى مردن

هــۆ ئەۋكەســەى خــودا پىــى داۋى
كۆشك و پارمىيە يا جاننى و لاۋى
لات ئەمانەتە تىۋ لى سەنراۋى
يا خوت لەنىۋ گۆر بەجى ھىلراۋى

***

ھەرچى تىۋ ھەتە ھەرھەموۋى نىعمەتە
دەست مەبە بىۋ شىتى ئەنجامى نىعمەتە
تىۋ ھى خوت بەسەو شەرت قەناعەتە
بادونىيا ھى تىۋى كەجىت ھىشت خەفەتە

***

گەر شىنخ و سەرۋكى و ياخود لىپرسراۋى
گەر خاۋەن چەكدارى دەمامك دراۋى
گەر رۆزت تەۋابىۋو بۇچركە تىۋى
ناتوانن دواتخەن تىۋ تەنىيا ماۋى

***

رۆزاننى گەدەۋرو ديوانىت دەۋلەتە
لەكۆشكى سەرۋەرى و بىرپارت بەدەستە
بزانەو بەھەست بە ھەرچى عىززەتە
بۇخۋاى بەدەستەو سەرپىچى نىلەتە

***

گەر تازە گەنجى ياشاڧەرىكە لاۋى
 ھەر لەبەر سىيەرو دوور لە ھەتاۋى
 خاۋەن قىزى لىۋول، دوو گەورە چاۋى
 ھەر دەچىيە گۆرۈ دەرۋى لەنساۋى

***

كى دانساۋ عاليمە پىر مەرىفەتە
 پروفىسسور ەبقەرى زانساۋ بلىمەتە
 گەر لەخۇ بايى بى ئەۋپەرى غەفلەتە
 ھەرچى بى ئاۋىكى ژىر زەۋى جىگەتە

***

گەر خاۋەن ھىزۈ لاشەۋى پتەۋى
 چى شىرو پلىنگە دەيدى بەزەۋى
 مل كەچ بە بۇ خوايى ەزىزە ھەم قەۋى
 دەمارىكت بىسىنى دەمرى و دەگەۋى

***

گەر سەيارەۋى جوان و مۇدىرن لەبنتە
 پى بىچە ھەرشۋىنى تۈلەۋى و لەكنتە
 پىنگە پۇزى دى تۈكۈتساۋ تەمەنتە
 سەبارەت جەنازەۋ ھۆكەرى مردنتە

***

داستانى دارايى دروشمى دلتەنگى يە
 دىۋىنگى دىنيايى دۇنياي دەردىنگى يە

پەيكەرەكان ساز دەكرىنەۋە

سەيرە لەسەردەمىڭداين سەرمان تىيدا شىئاۋە
 ھىچ شتى ۋەكو جاران لەجى ى خۇيدا نەماۋە
 ئاخر ج زوو ئەم خەلكە ئەۋھا والى گۇپراۋە
 چۇن ۋا لەكارى چاكە ۋا دوورو دامالراۋە ؟

★ ★ ★

ھەر نەفامى جارانە بەجل ۋ بەرگىكى تازە
 بەشىۋازىكى نوئ يەو ھەم بەناۋىكى تازە
 بەلكو خرابىتىش لەمە ھەرچى شوين ۋ نامرازە
 بۇ گومپراكردى خەلك بەھەرزان ۋا لەسازە

★ ★ ★

ھەر بەلارپ چوونەك ۋ كارمسات ۋ پرووداۋە
 بەرپىكەوت ۋ لەخۇرا نەھاتىۋتە ئاراۋە
 بەلكو لەۋكاتەى خەوتىن ئىمە ۋا لەگوئى گاوۋە
 دوژمن شەۋى بىدارەو بەرنامەى بۇ داناۋە

★ ★ ★

بەنەخشە رىڭگايەك ۋ بىيرو بۇرپى^(*) پۇژئاۋا
 بە ئەبو رىفال^(**) سەردەم لەگەل بەلئ سەرچاۋا
 نەوت ۋ كانزلمان دزراۋ بەناشكرا ۋا ئاۋديوكرا
 مەتا⁽⁺⁺⁺⁾ ۋ مەساج ۋ مەشروب لەجياتى بۇمان ھىئرا

★ ★ ★

(*) بىرو بۇرپى : ئەو بۇرپانەى گە نەوتى ئەم گەلەى پىدا دەجىتە نىو بىرى بىگانە.

(**) ابو رىفال : ئەۋگەسەبوو كە ببوۋە چاۋساغى لەشكرى ئەبرمەھە بۇ تىڭدانى كەعبەى

پىرۇز

(+++) متى : يەككە لە ئىنجىلەكانى نەصرانىەكان

زابلدهی زندان

ئەم جارمەش وەکو بۆشوو بێ گەلێك سازكرانهوه
بەو ئومێدی ئەم گەلەش گێزو گومرا كەنەوه
هەرچی لات و هوبەلە دیسان وا هیئەرانەوه
لەبەرگ و بەنیوی تر بەخەلكی فرۆشرانەوه

★ ★ ★

سەیره كەخەلكی ئێمەش تەنها كریاریان نی یە
بەلكو شوێن كەوتە ی ووردی جولهكەو نەصرانی یە (*)
خاومنی بپروای قول و باومپی پتەو نی یە
لەسەر گشت خەمت و پەتێ بەتوندی هەلپەری یە

★ ★ ★

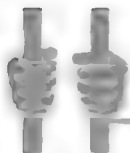
پەنا دەگرم بەخودا لەوی لەو كەسانە بـم
دونیایەكەم پێ بدم سۆزەیهك بۆ بێت نەبەم
كەچی لەناو دڵمدا خاومنی وێنەیهك بـم
دڵم بۆی لەسۆزەبێ و بەهۆشیش لێ ی جیانەبـم

★ ★ ★

بتهكان گەلێ زۆرن شیوەی جیاوازیان هەیه
بەرپوالت موسلمان و بەندە دڵسۆزیان هەیه
هەندێك پەیکەری كەسێ لەدایا پرەگی هەیه
گەنجیش هەیه ئافرەتی وێنە ی بۆی گری هەیه

★ ★ ★

(*) هەروەكو پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) فرموویەتی : (لَتَتَّبِعَنَّ سَنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ

همندیکیش پول و پاره لهگهللهی سهری دایه
ههتا لهسهره مهرگیش ناوی پارهی هینایه
چهنیکیش ژین و بوونی لهسهر کورسی پهگهی دایه
گهر پیچکهمکی بشکی خهلکی بو بهکوشه دایه

★ ★ ★

بوویه پیغه مېهری خوا دواي نهومی دلته کانی
پاکر دموه بهنیزنی خوا له شیرک و شیوه کانی
بهره و مهکه گهراوه و بهدستی هاوه له کانی
مالی خواي پاکر دموه تیکي شکاند بته کانی

★ ★ ★

سهره هندیك تا دوینی نههلی تهو حیدی بوون
نهمرو بهبت په رستان تیکه ل و ناوینته بوون
به داوو فاقی سیاست په لکیشی بتخانه بوون
به خو خوی و جودایی سووک و پهرته وازه بوون

★ ★ ★

کهنیوه لاتانداوو وازتان لهههق هی ناوه
خه لکیش زیاتر شیواوو رووی بو بت سورینراوه
له ناخت ئاور دموو لهبت هگان پاکي گهوه
به تمنها ناوی الله پوناك و روشنی گهوه

★ ★ ★

په یکهري پادشا پوشکه و پشيله پاشکویه تی
هه رپاچی پو لایینه پاکهرو پانکه روه دیه تی

پرۇژەت چى يە لەژيان ؟

ھەرچى بوونەومرە، لەجولەو مەلە دايە
ژيانىش بەردەوام دەروا، وستانىت بى مانايە
چى خودا بەدى ھىنايە، بەرنامەى بۇ دانايە
گەرتۇ پرۇژەكت نەبى، كاتت بەفیرۆ دايە

★ ★ ★

ئىستاكە گەنج و لاوى، كاسەى عومرت نىومىيە
ژيانىت قۇناغ و ھەلە، قۇزىنەومى بىردنەومىيە
لەقۇناغى مىندالىت، بىرو توانات نوكتەيە
لەپىرى دا بى تواناي، بىرىشت پەككەوتەيە

★ ★ ★

ئىستا پرسىار ئەومىيە، ئايا تۇ پرۇژەت ھەيە ؟
بۇخۇت و دەوروپەرت، كەلك و خىرت پىومىيە ؟
بۇخاك و شارى تىيدى، نىازى و ھافىيت ھەيە ؟
گەر وانەبووى بەردىك بووى، ژيانىت ھىچ ماناي ھەيە ؟

★ ★ ★

دەست بەسەرى مىندالى، بى باوك دابھىنە
دلىان خۇشكە بەدبەرى، بەزانىست بىان دوىنە
بۇ بە پاكى مانەومى، دەى بىومىژنىك بەھىنە
پاداشتى موچاھىدىك، بەم كارمىت بەدەست بىنە

★ ★ ★

يا پىرۇسەي ھاوسەرگىرى، بۇ گەنجان پىك بەينە
مال و حاليان بۇدانى، شادى بۇ زىنيان بىنە
يا بۇمالى ھەزاران، خواردنى خۇشيان بۇ بىنە
خۇشت لەوان بزانە، جل و بەرگيان بۇ بىنە

★ ★ ★

بيناي نەخۇشخانەيەك، بۇ ھەزاران بەلەين بىت
لەتۇ دەرمانخانەيەك، بۇ نەداران خەلات بىت
يا چارەي نەخۇشپىك گە، پارەي لەئەستوى تۇ بىت
لەش ساغى بۇ بىنەو، تا دوارۇز بەگەلگىت بىت

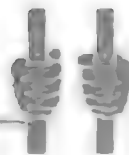
★ ★ ★

گەر ھەزىشت لەمالە، لەنىو بەھەشتى بەرىن
مىزگەوتان دروست بکە، بۇ خوداي ھەقى مەين
يا بىرى ئاۋ لىبەدە، بۇ خەلکانى گوند نشين
يا رىزو باغ بچىنە، بۇ رىبوارانى زەمىن

★ ★ ★

يا دىل و بەندى زىندان، بەپارە ئازاد بکە
ياخود ھەرزى قەرزاريك، مەھىلەو سەرى سووک گە
يا پىرۇزەي موسلمانى، لەپىشى بەربەستىكە
نەو بەربەستەي بۇلادەو، کارمگەي بۇ تەواوگە

★ ★ ★

زانستىك بىلاوكەو، داھىنانى بەس-وودى
بەرتووكىك بنووسەو، بۇ گەنج چىراي پىگابى
پاداشتىك دەدورىەو، مەگەر خوا پىي زانابى
تا ئەوچاكەو زانستە، مابى خىر بۆت دەنوسرى

★ ★ ★

مەلى زۆرىەي پىرۇژەكان، تەنھا بەپارە دەگرى
كارى چاك و جوامىرى، سنورى بۇ ھەلناچىرى
ئامۇزگارىت بۇخەللى، پارمى پۇلى تىنچاچى
زۆرىەي پىق و كىنەكان، بەيەك سەلام لادەچى

★ ★ ★

ووتەو ووشەي شىرىنىش، گەس لىيان بى نىاز نىە
پىوۋە خۇشەويست دەبى، ھىچ تىچوۋى تىدانىە
مەگەر زانىوتە نىوۋە، چارمىسەرى نەخۇشە
لەسمەر زارو دوولئوى، پىزىشكى قىسە خۇشە

★ ★ ★

پىرۇژە: پەيام و پەيزەي پى گەياندە
پالندانەو: پاشكۆي و پىناسەي پەككەوتنە

تيكدهرى خوشيهكان

چوار پيىتن كه يەكدمگرن دمبەنە راستەقىنەيەكى تال
يەك وو شەيە كەپيىت ووترا دەبيە نامۆ لەنيو مال
ژيانەت چەندە؟ ديارى كراوہ چركەى رۆزو مانگ و سال
تەنھا يەك كەس لى بەدەر نيە لەدونىاي پووج و بەتال

★ ★ ★

بريارىكى خوداي ھەقە تەنھا بەسەر خۆيدا نايەت
دەرچووہو بەھيچ شيومبارىك گۆراني بەسەردانايەت
دابەزىوہ بۆسەر زەوى نووسراوہ لەچەندىن نايەت
ناوى من و تۆشى تىدا كەسيش بەفريامان نايەت

★ ★ ★

كى ھەيە پيى بووترى تۆ دىكوژرى ي لەھەر ساتى
كەچى بى خەم لى بخەوى و بى چەكيش گوى نەداتى
كى بريارە بيتە بوون لەو رۆژەى لەپەحما دەبى
بريارى كاتى مردن و نەمانەوہى بۆ دەرەچى

★ ★ ★

بۆ بۆ بريارو ھەرپەشەى مرۆڤى سەد حساب دىكەى
خۆت لەنيو پاسەوان و كۆشكى بەرز حەشاردەدەى
كەچى بۆ بريارەكەى خودا دار لەسەر بەردى دانانى ي
رەزگار بوونىشت مەحالە باخۆت لەنيو پۆلا دانى ي

★ ★ ★

زىرو ھۆشمەند ئەۋگەسەيە لەيادى خۇي ئەباتەۋە
ژيانى دونيا پىر بۇسەيە با خەۋە كۈتكە ئەتباتەۋە
ژانى يەك شەۋى نىۋو گۆرت خۇشى دونيا بىر ئەباتەۋە
ژيانى پىر تاۋانى زۇرت گۆرت تەنگ و تار ئەكاتەۋە

★ ★ ★

ئەۋ دونيايە پىرخۇشى يە مەندە ئابىروۋى بىردىيە
ئەۋ قىرغەۋنە سەر كورسى يە مەرگە ۋا پىشتى شكاندىيە
كەسى دەمرى ملك^(*) دەلەن، چى لەپىش خۇي بەرپى كىرىيە
كەس و كارىش لەۋ خەمەدانە چى لەدۋاى خۇي جى ھىشتىيە

★ ★ ★

ھەرۈەك ھاتىيە ئەم دونيايە ئەتزانىۋە و تىيدا ۋىلى
دەلت بەچى خۇش كىرىيە كە نازانى كەى جى ى دىلى
با نازوفىزىت قەد نەبى كاتى دەۋى لەسەر خۇلى
با پادشاۋى كەۋىشتى خاۋەن گۆرۈك و دوو كىلى

★ ★ ★

تا مۇلەتى مانىت لەمەيدان ماۋە
مەينەتى مەستىسى مەۋرەدە داۋە

(*) ملك : مەلانىكە بەرپىزەكان بىرسىارى كىردەۋمەكانى ئەكەن .

(**) مۆردە : كۆتايى پى بىنەۋ بىيخە داۋە

دل

لە وولتاتى لاشەى مەرۇفدا دل بايتەخت و پاشا كەيتى
كە داگىر كراو شا ئەسەر كراخەلكى لەشى بەدواو مەيتى
لەمەيدانى جەنگ و شەپدا دل پىشەوا و سەرگرمەيتى
كە ئەو كوزراو سەرى پەلدىرا نوشستى بۆ سوپا كەيتى

★ ★ ★

قاسەى پەر لەئالتەوون و زىوى زۆرى تىايە دل
تەماعەى ھەرچى جەردموزو دىوى دونىايە دل
بەلكو لەدونىا بەنرخ تەرە باومېرى بارى تىايە دل
تەماعەى خودى ئىبلىس و شوپىن كەوتەكانى تىايە دل

★ ★ ★

كە كانگاي خوشەويستى ھەرچى ھەيە شوپىن كەوتەمەيتى
كەبەخوا پەر پروناكىيە خاومنى دل ساغ بەندمەيتى
كەلەشت شوخ و جوان دەگەى تا نىشانى خەلكى بەدى
كەدەكەت پروانگەى خودايە بزائە چى جىنشىن دەگەى؟

★ ★ ★

گەر لەگوناهى چىزى ئەگەى سزاي دلى خۆت پى ئەدەى
چىزى كاتى بەلەش ئەدەى دلت توند ئەبى زىندانى ئەگەى
وەك سەربازى لەشەر پائەكەى خۆت رزگار ئەبى و شا پىسوا ئەگەى
ژان و ناسۆرى ھاودەمى دل ئەگەى لەزىندانىكى تر زىندانى ئەگەى

★ ★ ★

ئاوينەك تىيدا سەيرى خۆت ئەگەى گەرىپىس بوو وەك گول پاكى ئەگەى
دل ئاوينەى لەش و دىروونتە بەتۆزى تاوان بۆ پىسى ئەگەى؟

كانياونىك تىيدا ناوى ئىشخۇي بە پەرژىنى پاك پارىزى ئىشكەي
دل كانياوى بوون و ژىنتە بەبەردى گوناھ بۇ لىلى ئىشكەي؟

★ ★ ★

دەسا لەو عومردى لەژىنت ماوہ ئى بەخۇگەومو دەي ھەستەپاوہ
ژىنت روناك كە بەچراگەي خواوہ رى كەسى بگرہ بۇلاي خوا گەرپاوہ
دل ناومدان كە بەتەقواي خواوہ تەمەن جەند رۇزمو زۇرى نەماوہ
بۇھەموو كەسكىش مردن نوسراوہ كەكاتى تەواوبوو دل ئىتر وىستاوہ

★ ★ ★

دل دىمانەي دەولەتى دانەرى داھىنەرہ
لەدەرگايدا دىدەوان بە درى چى داگىرگەرہ

وانى ۋە مرزەگان

ھەر سالىكمەن كەچۈرۈر ۋە مرزىيە
پىناسىنى زىندانە بۆھەرچى زىندىيە
ھەرچۈر قۇناغى تەمەن بەندىيە
لەگەل ۋە مرزەگان ھاۋا ۋە پەرىيە

***

زىندان كەسارمە پەرىيە زەھمەتىيە
قۇناغى مىندالى ۋە گىرىيان ۋە كۆستىيە
ئىنجىلا بەھارى سەۋزۈ جۈاننىيە
قۇناغى لاۋى ۋە تىيىن ۋە شۆخىيە

***

بەلام ئەم جۈاننىيە ھەتتا سەرنىيە
بەھار ۋە لاۋى ۋە مرزى كۆرتىيە
ئىنجىلا ھاۋىيە ۋە بەھەر ۋە ۋەشكىيە
زەرد ھەلگە پەرىيە سەۋزىيە زەمىيە

***

قۇناغى پەرىيە ۋە چىرى ۋە لۆچىيە
لاۋى لىش ۋە نىزىكىيە كۆچىيە
كۆچى مەرگە ۋە بەھەر ۋە چۆلىيە
ھەرۋەك گەلەگان لەپايىز كەۋتەيە

***

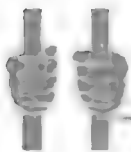
خۆ ئەگەر مەردىن و ھەر مەردن دەبوو
زىندووبوونى ھەوە و دوا پۇز نە دەبوو
نە و كاتە مەردن ھىواو خۆزگە بوو
ئاواتى ھەم بوو زىندوودەك دەبوو

***

بەلام ھەم دىسان و دەك گىياو دارەكان
بەناوى دەپوئىن و دەردەچىن لەخاكان
ئىنجا لەسەر گىشت پەفتارو گوشتارمان
لەيمان دەپرسەرى گەورەو بچووكمان

***

مەرزەكان وانەن بوو ووردبوونەو
وینەى واتادارن بوو ووشياربوونەو

شاګول

دونيـا بهـوتـهـى باغـيـك كـالـايـه
جـوانـى و پـهـنـگ و بـوـن نهـخـشـى خـودايـه
ګولـانـيـك دـمـبـيـنـى سـهـرـيـان والـايـه
لـهـمـو دـمـسـتـيـكـن بـوـنـيـان نـهـمـايـه
هـهـر و مـګو تـهـلـهـن ګـرـتـنـيـان بـهـلـايـه

بـهـلـام شاګولـى باغـى ګهـلـادار
بـوـتـاګهـ دـمـسـتـى پـاګـى بـا و مـرـدار
بـالـا بـوـشـهـو و لـهـبـهـر زى دايـه
بـهـم سـهـر پـوـشـهـى و ا بـهـسـهـرى دايـه
جـيـايـه و جـوانـى خـوـى و ا حـشـار دايـه

***

ګهـر شـازادـهـى شـا رنـګه بـګـرد تـا بـهـشاګول ددګهـيت
بـهـشـوين شـمـشـالى شـليـوه مـهـچـو تـووشـى شـهـر مـهـزارى ددبـيت

تەوبە

ھەر تەوبە دەرمانى گوناھو زىنگە
ھەتتا زوو بىكەي ھىشتا درىنگە

ئالەم پۇزگارى تارىك و تەنگە
كەشتى پزگارى نىو دىرياي لەنگە

ھەر كەسى ئىزىرو زىت و چەلەنگە
فرىاي خوى كەوى لەگەل ئەم زىنگە

خۇگەر پازى بوو بىم شەو زىنگە
دەي ئەمە نەقامەو زۆرىش دەپەنگە

ژيانىت لەدونىا ھەلىكى گىرنگە
ساتى تەوبە كەت لاي خوا بەسەنگە

ھەندى كەس لاو و بەششۇخ و شەنگە
نازو فىز دەكات كەسپى پەنگە

بى ئاگابىيە كەت ئاويكى مەنگە
مەردن لەپەردى و بو جوانە مەرگە

***

تارىكى تاوان بەتريفەي تەوبە كەت توردە
تەبەلى و تەما بو تەشەنەي تەقەل بى سوودە

بی ناگایی

زور گهس دیتسه نیو نهم دونیایسه
دوو راستی لی وونهو لی بی ناگایه

***

یه کیکیان نهومیسه گه دوژمنداره
دوژمنیش نیبلیس و کسلی لهجه ناگایه

***

نهوی تر مردنهو راستی یه کی تاره
کسلی نه بیی دین زیننی فهوتایه

***

هووی بی ناگایش لهم هردوو باره
بوون به کویلهو به ندهی دونیایه

***

بوو رزگار بوونی ش لهم باره خواره
چارهی هه ریه کهو دووی به دوانایه

***

به ره لستی کردننی نه فیس و زورداره
به نیازی خو داو به هه شتی هه تایه

***

بی ناگایی له بنه رده تا بوسه به لای پای تاغوتسه
به دم بانگی به درو مهری بوخچه و بومبی پر باروتسه

بىمە خاكى ژيړ پيټ

چ پۇڭگارىكى پەش بوو، بەسەر مەردوم ھاتبوو
گىژە لوگىكى تاريك، پەر غەم و تەم و مژبوو

چ ئاستىكى نەزم بوو، پەموشت بەخۇى بينى بوو
ژيانىكى ئازەل ئاسا، گەرچى دارستان نەبوو

چ دەريايەكى لىل بوو، ئافەرتى تىدا وىل بوو
شەرمەزارى بوو بوونى، بەلايان مروۇ نەبوو

چ ژان و نازارىك بوو، بو كۆيلە پاروو نەبوو
پىستى پەشى بەرھەتاو، لەگەل سىبەر شەپرى بوو

چ گۇرانيك بوو پرويدا، كاتى نور لەدايك بوو
رووناكى بوو بۇمان ھات، تاريكى جىگەى لەق بوو

چ دادو يەكسانى يەك، بۇمان ھات و نازل بوو
كوفرو زولم و بەد پەموشت، دەست و كورسى تەخت بوو

چ گەورمىيى و بەھايەك، بەياساو بىرپار دەرچوو
لەپىزو ماف و حورمەت، ئافەرت پىشكى شىرى بوو

چ دەرگايمەك كرايمەو، بەرپووى بەندە كەبەندىبوو
كەبووبە بەندى خودا، بووبە شاو دلى خوش بوو

چ زىندانىكى سەختە، دلى دىنى تيا نەبوو
دىل و سىس و ژىر دەستە، با سەرۆك و ليواش بوو

چ فەخرو شانازى يە، بۇ بىلال كەبانگەدەر بوو
خەلكى بانگە بۆنۆيژى، پىغەمبەر تيا ئىمام بوو

چ خەندەيمەكى گەش بوو، بەرپووى جەمزە بىنرابوو
كاتى كەرەمچى وەحشى، لەپىشتى جەقەيتىرابوو

چ مىسك و غەنەبەرىك بوو، لە ئارمەقەت گىرابوو
پرسىياركەن لە (ام مەبد) ھەوال ھەر لەلای ئەو بوو

چ بالىكى شاكەل بوو، بە جەغفەر بەخىشرا بوو
كاتى لەگەرمەى جىھاد، بالى بەردى ئالا بوو

چ كانىاويكى سۆزبوو، (صديق) دلى پى تەربوو
كاتى پىت ووت (لاتەزن)، خوداش بۆتان سۆيەم بوو

چ سوكنايىيەكى نەرم، بەسەر (أخذ) نازل بوو
كاتى بەسەر پىشتىدا (أثبت أخذ) فەرموو

ج بهرزی يه که بو پرووی من، که خاکی ژیر بیت دموو
رووم بو ژیر بیت رایه خه، بو هاتوچونت فهرموو

زیندانییم شانازی یه، که بو بهرگری یه له تو
ژیانم به قوربانت بی، تو ش له قیامت بمگره خو

***

تو له باخیکی بالادا،
من بهرپی یه کی به دکار چون بیت بگم
تو له بهر زاییه کی بلندا،
من له بیابانا بی سهر و شوینم چی بکم

غوربەتی تاوان

خودایه پەنا بەگەورمیی تو دەرگرم خودایه
هەمانام بۆلای تۆیە تو غەفەاری

لێم ببورە من بەرەحمەتت نومیەم مایە
بە بەخشە لێم و گوناھە زۆرە

لێم تەمەنە کورتە ی ئەنجامم دایە
خۆمم نێستاش شوینە هەواری

گوناھە تاوان لەسەر دەر و وێم مایە
خودایە گەوتومە نێم و شەرەمەزاری

هەڵە ی گەت و ئێم و پەشتارە ی ناپەوایە
لەمەنت بێستوم و خۆت دەرمانی

چیم ووتوو و چ خەڵکیکم ئازاردایە
خەجالتەتبارم لێم و گەردارە ناپەسەندی

بەبەرچاۋى تۇ كىردۈم مەۋ لەخەلگىشەم حمشاردايە
خودايە گەر تۇ لىم خوش نەبى

جگە لەتۈكى دەمگىتە خو؟ ھەرتۈى خودايە
لەدونىاي تەنگ و غوربەتەتى خەلگى

پىم لەخۇمە ھىوام بەھىچ كەس نەمايە
خوت خالىق و گەۋرەى گەردوۋنى

رۈزى دەرى ھەرچى لەم زەۋى يە دايە
خوت ئاگادارى بارى مەردومى

دەسا لوطف و پەھمەتلىكى تۆم داۋايە
دەروۋىك بەرۋى ئەۋ ھەزارى
ۋا لەزىنەدانەۋ تەنھا پىشتى بەتۈ دايە

***

گەر غىرەتى تاۋانكارىت لىۋا نەكەى
لە غوربەتە دەتەرتىنى و غوبار دەكەى

زەنگىك بۇ زانايان

زاناۋ دانىايان مەشخەلىرى رېڭىگەن
بۇ زىن ھەۋىن ھەم خاۋەن پىڭگەن
بۇ گەرماي زىنمان ئىۋە خىۋەتگەن
سۈيىرى يەكەي دەريان ئىگىنا بۆگەن

★ ★ ★

خاۋەن پايىۋە رېزىكى گەرەورەن
ھەلگىرى زانىست و سەرگەردەي ئىۋەورەن
شادەمارى دىلى گەل و كۆمەلگەن
دوگمەي ئىمانى تياچوۋى گەرەورەن

★ ★ ★

ئىۋەورەن بۇ خەلگى زانكۆۋ مەدرەسە
ئاكارو رەفتارتان بەر لەقسە دەرسە
ژىانتان بۇ نەزان تابلوۋ ئەدرەسە
كەسى دۇتان بى دۇراۋ و موفلىسە

★ ★ ★

نەركى سەرشانتان قورس و گرانە
بەفەيتەن ھە بەلە دەورە درانە
سروشتى كىكارتان ئىش و ژانە
شەۋنخوۋى يەۋ قوربىانى دانە

★ ★ ★

زانىلىرى مىراتىلىرى پىغەمبەرلىرى
 ۋىراھىم ۋە مۇھەممەد سەرمەشەقتانلىرى
 مىراتى ۋە مەتەنتان زانىلىرى قورۇتقانلىرى
 پىنەنلىرى خەلىق بولۇپ ئۇلارنى چىراخانلىرى

***

زانىلىرى ۋىراھىملىرى لىم دەۋرى زەمانلىرى
 لىم گەلە گورگەلى لىملىرى مەپ دانىلىرى
 نەگەنلىرى داۋى ئىنسانلىرى شەيتانلىرى
 داۋىيان بولۇپ ئۇلارنى تەمەلى دانىلىرى

***

تەمەلىلىرى پىراھىملىرى دەۋرى ۋە نانىلىرى
 بەھەرلىرى مامۇسلىرى پىراھىملىرى زەمانلىرى
 خەۋەرلىرى زانىلىرى چىلى لىملىرى دانىلىرى
 پىراھىملىرى ۋە قىزىلىرى لىملىرى بەھەرلىرى

***

ئاۋرۇپىلىرى بىدەنلىرى ۋە لىملىرى پىراھىملىرى
 لىملىرى زانىلىرى پىراھىملىرى خەۋەرلىرى
 چىلى ۋە لىملىرى داۋە گەللىرى تاغلىرى
 كەم كەم لىملىرى بەھەرلىرى دىنلىرى

***

به نام زانای پاک نیازی پاک ماوه
بۆیه زوو دونیای ته لاق و توور داوه
له به مردم دمرگای شاكان نه شك ماوه
له پیزی هه زارو لیقه و ماوه هر ماوه

★ ★ ★

هه نیدیكیش هه بوون هه روهكو ئه مپو
له به مردمگا بوون بو پوول و یوور
به رگی راستیان ده کرده به درو
تا له هه ردوولا بوون هه رمنجه رو

★ ★ ★

بزانه هه ركهسی لاهم زانایانه
ببینرئ له به مردم ئه م دمرگایانه
دنیابن دزه له به رگی دینه مانه
دونیای مه بهسته بۆیه هاوده میانه

★ ★ ★

گهر حاکم و پادشا خراب و زوردار بوو
گهل و خه لکی شیان به لا ری داچوو
توش دل ئاسووده و جیگه ت نه رم بوو
بزانه لاتداوه تو وهك زانای جوو

★ ★ ★

ئىۋو ۋەك خوئى وان بۇساغ مانى گەل
گەر ئىۋو تىكچوون بەكى دىكرى جەل
وورىاي خوۋتان بىن لەداۋى چەقەل
خەلك ووشىياركەن راۋنەكرىن ۋەك مەل

★ ★ ★

مەرجى ووتارو سەر مېنبەر كەۋى
ترسانە لەخوا و لەھەق نەسرەۋى
گەر شاينەن نەبوۋى دىبى لاكەۋى
كەسى باشتر بى و تۇش بەدۋى كەۋى

★ ★ ★

گەر ھەقت بەيان كىر كە ئەرك و پىۋىستە
لەكەس مەترسەۋ پىشت بەخۋا بېستە
ھەردەم بوپىرى و خوۋگىش شەرتە
تا دىگەي بەنەۋبەر كەدەرگەي بەھەشتە

★ ★ ★

گەر تۇنەچۈۋى ۋىر بارى تەمايىان
بى شەك دىگۈپن شىۋەي رەفتارىيان
بەتەرس و ھەمەشە، دىمامك دارىيان
دەنيۋرنە سەرت بىۋ نىۋ زىندانىيان

★ ★ ★

سروشتى پىڭاگەش ھەر نەوھاسا بوو
 انبياء و علماء حالىيان ھەروا بوو
 گەر ھىواو ئاواتت كۆمەئيان بوو
 بى شىك تووشت دى چى تووشيان بوو

***

نەوھى ووتوومە تۆگۈپت لى بوو
 لەبەر دونياگەت بىر خوت بىردوو
 نەمەش زىنگىگە ھەرچەند كىپ بوو
 بۆھەموو كەسىگە دىگە ھى زىندوو

***

كەتاجى زىرىنى زانست لەسەر دەكەن
 چۈن زىارەتى زۇنگاوى زۇردار دەكەن

دایه گیان

هر تهنه به ناوی توئی خودایه
 هاوارم بۆتۆیه، ههرتۆم پهنایه
 من له شوینیکم وهك دمنگم نایه
 بیجگه له شیرئ چم له دهست نایه

****

سویند به خوا له شیرم به سهر دایه
 زمانم ئالو ووشهم بۆنایه
 من تازه شیرم له سهر دانایه
 که چی ئهو به من ژيانی فهوتایه

****

من شهرمه زارم به لکو رووم نایه
 که چی ئهو ههروا له بهرزی دایه
 من بئ و هفاییم بئ حه دو سه دایه
 چ بکه م چۆن دمرچم له م هه موو خه تایه ؟

****

ههر بئرو خه یالیک یادیکى به دوايه
 ههر یادیک ژانه و ژین لیم به لایه
 مندالیم، گهنجیم، ته مه ن به زایه
 تالی زمر منده و تامی ههرمایه

****

لەدەستەو سانم سەرم سۈرمائە
تۆ ھەر چاومرئ، بەنومئىدبووى دايە
لەكاتى ھەزارى و بى سۈكنە و سايە
پاشەكەوتت كىرد پارەو سەرمائە

****

خۆت فەرامۆش كىرد لەزىنەو پایە
بۆمىنت بوو منىش، بۆت نەبووم دايە
تا پىم گەشت لوظفى ئەم خوايە
خستىمە سەر ئەو، رى يەى پەوايە

****

رى ئىسلام كە أحمد، سەرومە تىايە
رى ئى حورمەت و پىز، بۆباوك و دايە
ئىنجا بۆكارىك سەربەرزىم تىايە
پاشان زىندانىم بۆ ھەتا ھەتايە

****

ھەرچەم بەسەرھات لەپىناو خودايە
ھەرئەوېش ئارامى بەمىن و تۆ دايە
بەلام وەك باوكم تۆش لەم دونىايە
بى مائىئاوېى جىت ھىشتەم دايە

****

نهو تهلەفۆنش ساردو سرمایە
کەدمنگ و دوعای تۆی تیدا نەمایە
خۆزگە دەمتوانی پیش برۆی دایە
بوچاریکیش با لەنامیزم بگرتایە

****

چی بکەم کەنەووش قەدمری خواپە
هەردووکمان بەندیـن وا لەم دنیایە
من لەژێر دەستی ئەو گورگەى ناغایە
تۆش لەژێر خاک و پەحمی ئەو خواپە

****

داخی دلم لەدووریت دروینە بەعومەرم دەکا
داماوی و دەستەو سانیم دەرفەتم ئی زەوت دەکا

بابە گيان

بابەگيان تۇ ھەر لەيادى
تۇ لەنىۋو دل و لەويژدانى
تۇ ئاۋىتەى ژىن و ژيانى
تۇ لەخەون و ھەم لەخەيالنى

***

لەدۋاى گيرانىم ھاتىيە سەردانىم
لەدۋاى (الله) تۇى پىشتىوانىم
ووتت كوپى خۇم زۇرباش ئەزانىم
لەپىناو خودايە خۇگربە باوانىم

***

لەكەلىنى دەرگاي ژوورى تەنىام
دەريايەك غەم بوو مەنىش لەبىنام
كە دەردەكەوتى لەپۇژى سەردانىم
شەپۇلىك غەم بوو نەيدەمەرد گيانىم

***

لەكەپەى گەرمى غەمى ھەناوت
ئەستەم بوو بىروانمە گەلىنەى چاوت
كە دەپۇيشتى بەھەنگاۋى خاوت
بەشەرمى ھەزاري دەمەيىنا ناوت

***

لەگەل دايگەم چەندىن سالتان
بەرئى کرد بەغەم نەبرا ئومىدتان
جەزىن بۇ جەزىن چاومرئ بوونتان
ئاخىرى غەم بوو نەھاتەودە كورپتان

***

ھەناسەى ساردى پىر بەرۇشتان
دىسان ھاتەودە بوويەودە بەشتان
بابەگيان مەگەر خوداى مەزنتان
جەبرى كەسەر كە دل و دموونتان

***

ووتيان پۇژىكىيان يەگى نىزى کرد
دوعاى بوۆتىكرى سىجەكان دەکرد
تۆش بەبى دەنگى ھەمىسكت دەپرشت
بەدل ئامىنت بوۆ نىزى دەکرد

***

دوعاى تۆ بابە بوۆ كورپى خۆت بوو
كەچەندىن سالاھ لىھتۆ دووربوو
بابەگيان جى بىكەم كەدەستم كۆت بوو
خەمەتم نەکردى و مردنت رىت بوو

***

بەرىستى بەندىم بىواری نەدام بوودغا
بەناى بەدىم بىابانىك بوو لەجەفا

ریزی ریزگر

سلاوو ریزه گهم پیش کشت بی
به و گهمی قهدری پوزوو دمرانی
خودا پششت و پزاریزمرت بی
لهم دونیا پانهی لیت بوته زیندانی

***

نینجنا یاخووا پیروزت بی
نهو مانگهی هر خوا قهدری دمرانی
بو پوزوو و تهراویج توانا دمرت بی
هیچ خیریك لهم مانگه به گهم نمرانی

***

نیازو مبه سست پاداشتی خوابی
هر خیریك شاخیکه لهناو میزانی
یاخووا دلت همر و گهرم بی
دوور بی لهته لهو داوی شهیتانی

***

رابه تورامه و دسته روح رقی لهرایای یه
ره نجی بی رینمایای رهیلای رهشایای یه

يادت پىرۆز ئەي دىلسۆز

لەدايك بوونىت فەخرە

وەك چەترە بەسەرمەو

لەكونى جى زىندانەكەم

بەيات شاد دەبەمەو

يادت بەستايشى خوا

دەست پى دىكەم پىشەوا

هەرەوا بەسەوژدەى شوكر

سەرم دادەنىيەمەو

لەبەرزى غەارى حەيرا

بەوى بە پەيامبەرى خوا

بۆيە تە لەزىانەدەم

قورئانەت ئەخەوینەمەو

بەدلى سۆزىەكى پى گەرد

پەيامەت بەمەرپۆ گەيانەد

مانەدوو نەناس ھەوتەدا

جىگاگەت پى چايەو

ژيان بىر لەھاتنى تۆ
وېنى ھى جەنگە لىستان بوو

تۆ مانات بىھژىن بەخشى
ئىارامى گەپراي ھوھ

تۆ بىرۈنەككى ھىھاتى
لەنەوت بىرد تارىكىكى

بۆ كۆيلەھو چەوساۈمەك
ئازادىت ھىنايەھوھ

أبا القاسم مخمّد
ئىھى احمەدى مەختار

ئىھى پابىھرو ئىھى لاپىھىر
كوفىر بىھتۆ سىرپايەھوھ

خاممە خەجالتەت بارە
چونكى تۆ بىرەرتىرى

غەمەم بەتالىكى خۆمەھ
لەشەرمەن دەتلىمەھوھ

ۋا دىسان بىنى باۋمپان
بەكلىكى نىاوخۇۋو غەجەم

بەنناۋى بىنى نىاومپۇك
ۋا سىمەريان ھەللىدايەۋە

بەزورپناۋ بىۋى سىمەردەم
بەگىنەنەل ۋ بەقەللىم

بىنەئىللامى بۆگىنەنيان
زەھىرىيان ۋا پۇزايەۋە

بىمەيادى سىمەرى سىئال ۋ
پۇزەمكىنى پۇزۇئىئاۋا^(۱)

خەلىكى لەتتۇۋو لىمەيادت
دوۋرە دوۋر خرايەۋە

لىمە بىارە پىر فەسادە
بىئىزى بۆتتە شازادە

چى بىكەم ئەي دىلىسۆزەم
كەتتۇۋ بىۋمان نايەۋە

(۱) ۋەمكو پۇزى ئافرىمت، پۇزى ئاللا، پۇزى دايك،.....ھتد

یادت لهنیو نهم خه لکه
تونهها شویومو رواله تکه

بازار پر له تاوانه و
به کاغذ رازایه و

چاکترین کار لاهم یاده
به ره لستی فسهاده

دل و گیوانی مخمد
نیت ر دمدروش ایوه

دسا خوايه لاهم یاده
قرکه هه رچی جه لاله

نهموسا نوخه ی دلیم دی و
ده لیم گهل حسایه و

***

یادت یه کجاری یه یاقووت و یاسه مینه
یادت له یه خسیریم دا یاورنکی نه مینه

بزمى بهيانى

لەبەيانىا لەمەزگەوتە بانگدەر بىي دەنگى شەو ئەتارىنى
بەيانى يەو تىشكى رۇزىش بەناسۇدا مۇزدى رۇزىكى نوئ دىنى

***

لەبەيانىا نوئىزى بگە دەم بەقورئان دل ئاومدانە
بەيانىيەو تۆتەنيانى بەمەلانىكە زيارەتكاراوى بۇ بىستنى ئەم قور ئانە

***

لەبەيانىا ئەسپەكانى پياوانى خوا بۆسەر دوزمەن هيرش دەبەن
بەيانى يەو مۇزدى قەتەج و يانگى سەركەوتنى نوئ ئەدەن

***

لەبەيانىا قوتابيانى رېگەى خودا بۇ حوجرمكانا ھەنگاۋ ئەنەن
بەيانى يەو شەيدايانى بەھەشتى خودابۇگۇفتاروكارى رەوا سروود ئەلەن

***

لەبەيانىا بالەندەكان بەسكى برسى لەھىلانەكانا دەرئەچن
بەيانى يەو لەگەل دەنگى بولبولەكانا خويندكاران بۇ وانە ئەچن

***

لەبەيانىا چاۋ بەجوانى چوونە دەرى مەرو مالاتا تېر ئەبى
بەيانى يەو گوى بەدەنگى كەلەشتىرو بەرخەكانا سوكنايى دى

***

لەبەيانىا لەمال دەرجە بۇ بەدەست ھىنانى پاروہ نانى
بەيانى يەو بەرمەكاتى خوا دەخرىتە نىو كارو رۇزى زۇر كەسانى

***

لەبەيانىا لەزىندان ئومىدى نوئ بۇ ئازابوونم دىتە رى
بەيانى يەو كە شەو نەما بەويستى خوا ئەم ئومىدەشم ھەر دىتەجى

***

بەستەلەكى بەيانىان بەھىزى باۋەر بىشكىنە
لەبۇگەن بوونى بىشەت يىرو بىيانوۋ مەھىنە

سېپى و پەش

پېڭاي بەھەشت ناخۇشە بەس بەرمو بەرزايى يە
پېڭاي دۆزەخىش خۇشە بەس بەرمو لىژايى يە
پېڭاي باومپ دزوارە پېر لەئاسوودمىي يە
پېڭاي باتل بەتالە دل بى ئۆقروم تەنگى يە

★ ★ ★

چاكەكارى ئاسانە بۆكەسى بەندەى خوايە
كەسى نەرىتى خراب بوو بۆكۆى خەلكى بەلایە
بالا پۇشى خوشكانم گەوھەرى كۆمەلگايە
پووتى و لارو لەوئىرى فتنەو دىردى بەدوايە

★ ★ ★

راستى رېگەى رەوايە لەگوفتارو بەلئىنمان
پوو پەش و مايە پووچە درۆزنى گەنج و پىرمان
ئىش و كارى خەللمان خېرو بېرە لەمالمان
خېزان پېرگېشەو ئىشە بەھۆى پارمى خەپرامان

★ ★ ★

ئاوى پووبارەگان و شىلەى مىوہ جاتەگان
بۆ مىلى ئارەق دىگىرى و دەجىيە پىزى نازەلان
ھۆش و ھىزرت خەللاتە بناغەى پىزو حورمەتان
شىت و گىزو ھىرکەرن ھۆشبەرو خەب و قەتران

★ ★ ★

لەگەل كېرىن و فرۇشتىنت مال بېخشە زىاد دىمى
سوو خۇرى جارى جەنگە سەرمايەت لەناودەچى
هەزار ناسى نان بدە لەدونيە بەهەشت دىمى
دونيە مولكى قىچۇك بى ھەر ھەزارە ھەر دىمى

★ ★ ★

زانىست بۇ ژىن چىرايە بەرچاوت پووناك دىمى
تا لەزانايان دووربى لەگورگان نىزىك دىمى
زانىستى زۇر زىروورە بۇ دىمى بەسودى
تەقواو كىردارت نەبى وەك زىمىندى تال دىمى

★ ★ ★

چاكە بەكەم مەزانە بەلەتە خورمايەكىش بوو
جىھادو جەجىش مەكە گەر خوات پى مەبەست نەبوو
يادو نىكرى خوداكە با ھەتەبى دىكى زىندو
گەر رقت لەنىكرىبوو دىكەت مردوو مردوو

★ ★ ★

دادپەرورى و يەكسانى ئەمانى مانى ژىنە
ناھەقى و زولم و جىيى زىنگى و پىرانى و شىنە
بى دىنگى تىفكرىنە سەلامەت سەرو دىنە
بىرنى قىسە زىمان سارىژ نابى بەپىنە

★ ★ ★

شووكردن و ژن ھىنان بىزاردەدى پاگە بۇمانتە
زىناو چاودەمى مالان زىرابى دەردو ژانتە
تەوبەو پەشىمان بوونت پىگى پىزگارى بوونتە
لەكوناھ بەردەوام بوونت ناسۆرى لەناو چوونتە

★ ★ ★

بىگەرپۆۋە بۇ يىنە چىمت باۋە ئادەم، تەوبەگە
گەرتۈۋانەگە بى شىك لاساى ئىبىلىس دەگە
دونىا كورتەو بزانە چۆن خوداگەت پازى دەگە
گەر گىلانە بەرپىت كىرد لەنىۋ گۆردا چى دەگە ؟

★ ★ ★

سپىندى سەرباز سۇراغى سەكۈى سەربەرزى يە
راۋگەى رىنۋى رەۋشى رەشى رىسۋاىى يە

رۇژئاوا

لەم سەردەمەي دەمىنى پۈزۈ پاستى نەماۋە
باۋباۋى ناكەس بەجەۋ پومىيىزەي ناپياۋە
دانا لەم بارە شۆكەۋ داماو و جەپەساۋە
گەنجانىش سەرگەردانن تەۋاو لىيان گۆپراۋە

★ ★ ★

رۇژئاۋا بۇ ئەم گەلە ھەزار تەلەي داناۋە
پروشكى پشكۆي ئاگرن بۇ ھەر فەيتنەۋ ئازاۋە
چى پيسە لەرۇژئاۋا بۇ ئەم خاكە ھىنراۋە
ھەرچى كانزاي بەنرخە بۇ رۇژئاۋا بىردراۋە

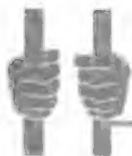
★ ★ ★

رۇژئاۋا دەمامكدارە پروۋى پەشى بۆيە كراۋە
پەش پيسى ھەناۋ رۈزى بەرگى سېي لەبەر كراۋە
ۋەك سەگىكى گورپوۋە و بەمامز ناسىندراۋە
ھەر دەستىك بەرزبويى جەقويكى نىشان داۋە

★ ★ ★

رۇژئاۋا پىشەسازى و گەشت و گوزارو ناۋە
بەلام ناۋمپۇك بۆش و زىندانى دل و ھەناۋە
باۋو بازارگەي پەش و بەرژومىندى يەك چاۋە
قەيرانگاي بەھاي بەرزو پەۋشىتى جوانى لاۋە

★ ★ ★

ناشتی لهلای پۆژئاوا نازه لیکه و سه ربپراوه
ناشتی گۆرانی داوه گهلانی پی پراوگراوه
لۆمه ی پۆژئاوا ناکهم له و ته لانی دایناوه
داخم له و گله گهمزیه و ناسان پی ی خه له تاوه

★ ★ ★

بییری پۆژئاوا دمرده وهك تاعوونی هه ناوه
تهنها لهلای نیسلامه چی چارمههری شیاوه
مزدمت ئی پی پۆژئاوا پۆژت و له پۆژئاوا
گهر برپوات نیه بپرسه له و گهلانی فهو تاوه

★ ★ ★

گهلانی عادو شهمود ههست و خوستیان ئی ماوه ؟
نه ی بو پرسیارئ ناکه ی له وفیرعه ونه ی خنکاوه
یاخود ئا له و قاروونه ی به ناخی زمو ی برردراوه
چاومپی گهن چاومپین برپاری خوا ههر ماوه

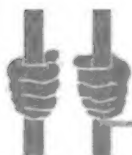
★ ★ ★

پووی راسته قینه ت ریویه کی دی سوایه
پۆژی نه مانیت رهوشیک ی رهزایه

ناومرۇك

لا پەرە	شېئىر
۵	پېشەكى
۷	بەكورتى كەمىك لەۋى لەبىرم ماپە
۲۴	زمان
۲۸	جگەرەى جگەر بېر
۳۲	پارائەۋە
۳۹	گرىيان و پېكەنىن
۴۱	برادىر
۴۶	ئافرىمت
۵۰	عەقىل و بەنج
۵۲	كات
۵۵	نويۇز
۶۳	دوۋ روۋى دوۋىنى و سى روۋى ئەمىرۇ
۷۰	باران
۷۲	لا إله إلا الله
۷۳	سۆزى نىشتىمان و زۆلى رۆلەكان
۷۶	تەراپپەك لەدەرىي زانستى خواۋ بەئىكاپپەك
۸۷	خوشك
۹۰	بەھاي بى دىنگى
۹۴	خامەى پاك
۹۷	زىستان
۹۹	شەۋ
۱۰۱	ھەزارى و ھەزەن
۱۰۴	دەۋلەمەندى و دەۋمىتى مردىن
۱۰۶	پەيكەرمىكان ساز دىمكىنەۋە

زېږېدلىرى زېندان

لاپىرە	شېئىر
۱۰۹	پېرۋىت چى يە لەزىيان
۱۱۲	تېڭىمىرى خۇشپەكان
۱۱۴	دل
۱۱۶	وانەى ومىزمەكان
۱۱۸	شاگول
۱۱۹	تەوبە
۱۲۰	بى ئاگايى
۱۲۱	بېمە خاكى ژىر پېت
۱۲۴	غورىبەتى تاوان
۱۲۶	زىمىنگىك بۇ زانايان
۱۳۱	دايە گيان
۱۳۴	بابە گيان
۱۳۶	پېزى پېزىگر
۱۳۷	يادت پېرۋى ئەى دىسۆز
۱۴۱	بىزەى بەيانى
۱۴۲	سېپى و پەش
۱۴۵	پۇژئاوا
۱۴۷	ناومەرك

بگه پۆه بۆ بنه چهت، باوه ئادهم، تهوبه که
کهه وانه کهه بچ شکه لاسای ئیبلیس ده که
دونیا کورته بزانه چۆن خودات رازی ده که
کهه گیلانه بهر پیت کرد له نیو گۆراچی ده که ؟